

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXII — Број 452
Субота, 27 август 1960 год.

ИЗПАЗИ СУБОТОМ

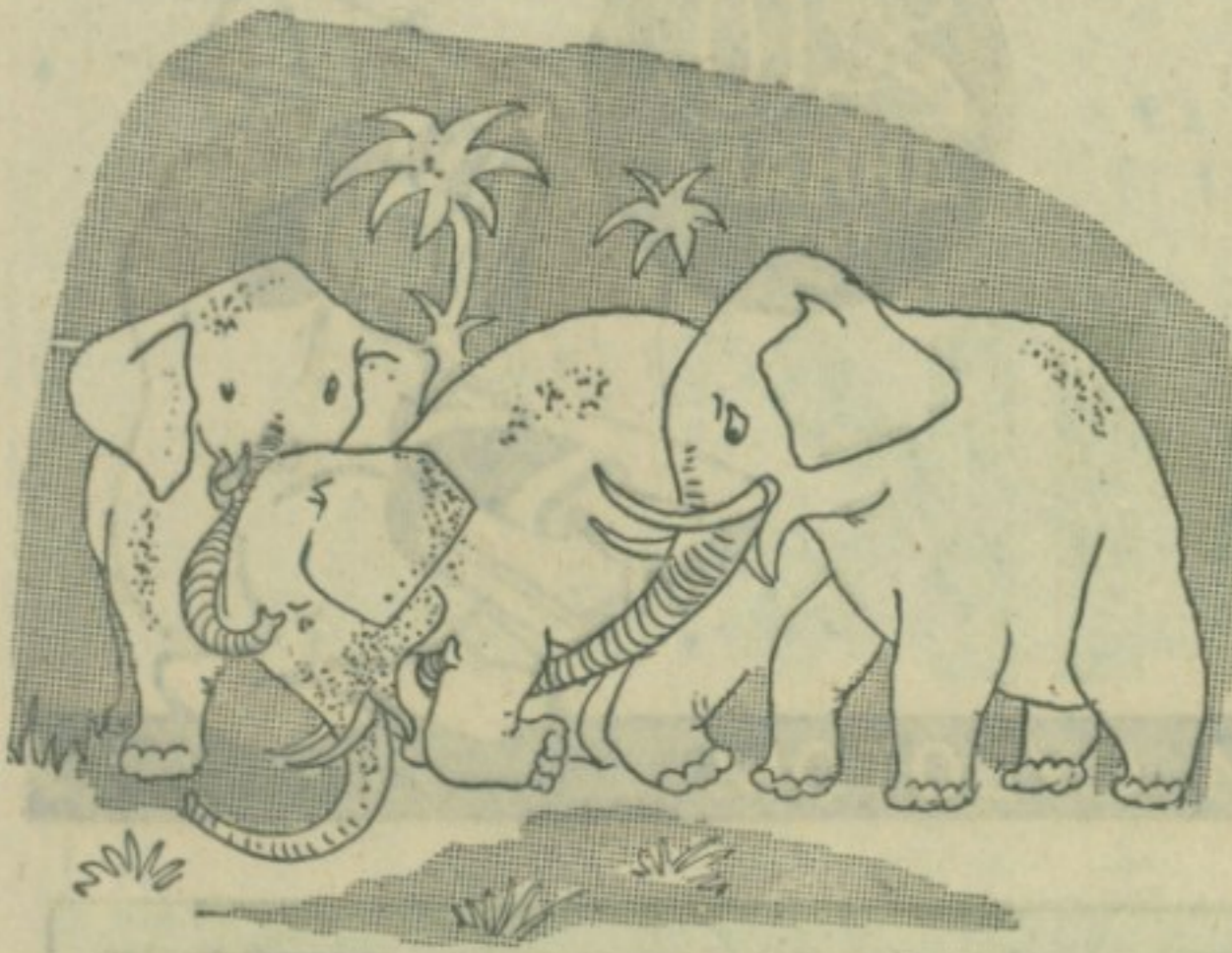

Овом броју:

- ПЕДЕСЕТОГОДИШЊИЦА НАШЕГ Ваздухопловства
- БИК У ПОДМОРНИЦИ

СТРИПОВИ:
Пут у средите земље, Паја, Мики, Бим и Бум, Флаш Гордон, Попај, Силом одведен.

ЖИВОТИЊЕ СЕ УЗАЈАМНО ПОМАЖУ

У једном италијанском циркусу недавно је један слон спасао свога дресера од бених напада другог сурлаша. Такође је познато да је пас напао побеснелог пса да би заштитио живот свога господара. Али, да ли се у природи животиње међусобно помажу или нападају?

Тек су скорашња испитивања открила да је међу животињама развијено узајамно помагање у случају несреће када излажу опасности и сопствени живот.

Пре него што слоница донесе младунче на свет она се издваја од чопора слона и одабира погодно место у жбуњу где би донела младунче. Једна, па и две слонице прате је и остају у непосредној близини све док младо не дође на свет. То је уствари тежња да се мајци или младунчету пружи помоћ у случају опасности. Стражарке се наово придружују чопору тек

не. Стари онда својим сурлама обарају плодове и заједнички их једу. Помоћ и разумевање одраслих слона према слоницама уопште нису примећени — они никад неће користити своју сурлу да би помогли старој или изнемоглој слоници. Оне остају усамљене и брину се саме о себи.

Разумевање и међусобна помоћ постоје и међу мајмунима, иако они не живе у великим групама. Самаританство је нарочито развијено код шимпанза: они знају чак и врсте листова које треба стављати на ране да би их залечили.

Познато је да се шимпанзе узајамно помажу: онај ко има више даје ономе ко нема довољно. У прихватишту шимпанза у Тенерифи, један је дошао у „посету“ другом и са собом понео две банане. Једну је дао домаћину а другу задржао за себе.

Али су познате и обрнуте појаве. Амерички психолози за животиње испитивали су докле се простире другарство међу шимпанзама и саставили двојицу од којих је један имао свега у изобиљу и другог који је био гладан. Али, „богати“ шимпанза није показао разумевање за свога гладног сабрата.

За неку врсту прве помоћи у случају несреће знају и мрави, термити, пчеле и бумбари. Међу делфинима је такође развијено другарство. Болесне и повређене здрави штите и носе их на воденој површини како би могли да удишу ваздух. И код китова су научници опазили сличне појаве.

СТРОГА ОДЛУКА

За дебеле нема места у данској морнарици! Та строга одлука тешко је погодила првог подофицира Аксела Кристенсена, који је тежак готово две стотине килограма. Добио је службу у официрској школи, али је на дужности остао свега две недеље — отпуштен је због претеране дебљине. Данско Министарство финансија, одговорно за старосно осигурање чиновника и официра, сматра да код дебелих људи постоји знатно отступање од нормале због чега постоји опасност да пре времена падну на терет пензионог фонда.

750 МИЛИОНА ПЛУЋНИХ ЋЕЛИЈА

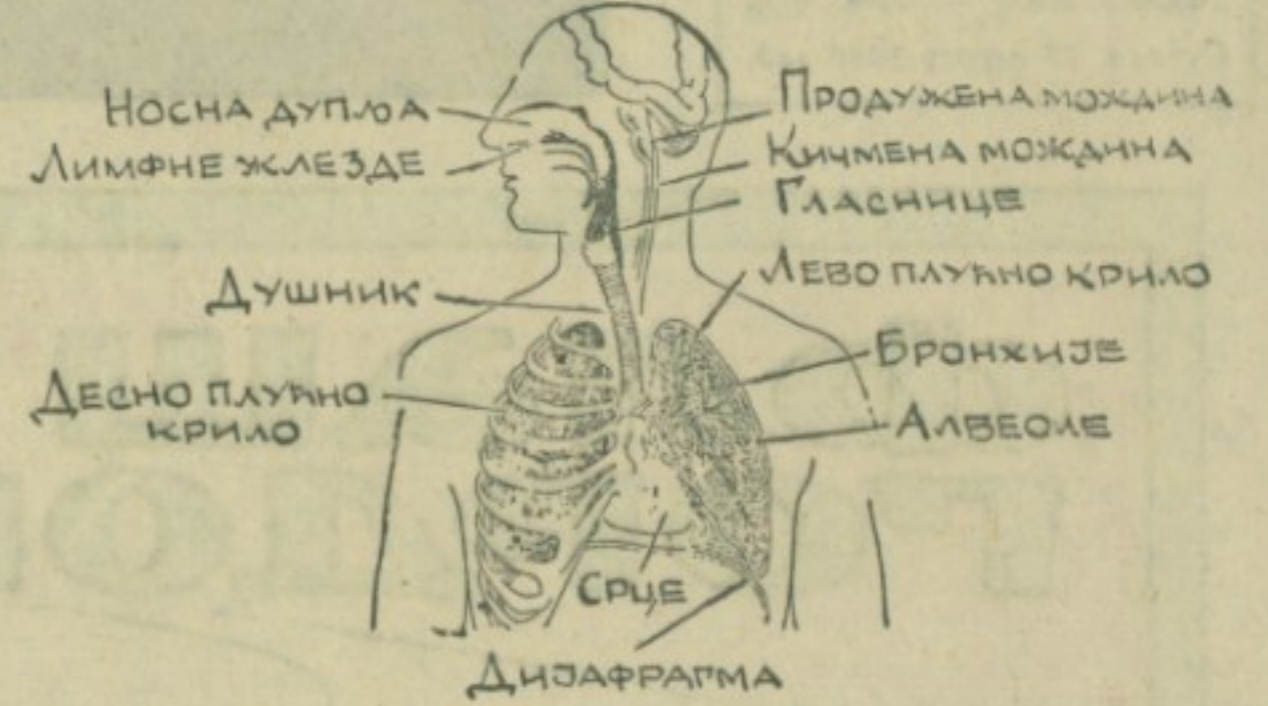
Стењена у грудном кошу, а изложена магли, прашина и диму, наша плућа раде и ноћу. У току просечног људског живота испуни се и испразне ваздухом око 50 милиона пута. Тај важни орган, и поред непрекидног рада који, ваљда, ниједна машина не би могла да обавља, већини људи верно служи.

Било да се налазимо на леду Северног пола, у неплодној, врелој пустињи или усред магле пуне чађи, плућима је потребан увек исти, чист, топао и влажан ваздух. Кад би прашина или гар, које удишемо, ушли у сићушне проводнике ваздуха наших плућа, загушили би их за неколико часова. А кад би бактерије имале слободан пролаз до плућа, наш живот би се угасио услед неке опасне инфекције. Да би нас заштитила од несреће, природа нас је снабдела врло сложеним путевима којима се ваздух креће. Споменимо само ноздрве чије длачице имају задатак да зауставе најкрупније честице прашине, а зидови, нарочито они у дубини носне шупљине, загревају удахнути ваздух помоћу врло богате мреже сићушних крвних судова.

Ако је дисање нормално, удахнемо 14 до 18 пута у минути и том приликом користимо свега једну осмину плућа. При сваком удисању узмемо отприлике пола литра ваздуха. Пошто за време мировања плућа садрже три литра ваздуха, удисањем уносимо свега шестину новог ваздуха.

Плућа нису само обични мехови, већ су врло сложене грађе. У пресеку помало личе на сунђер. За свако плућно крило води из душника посебан цев за ваздух која се развија као стабло дрвета: у гране и границе. Најситније гранже зову се бронхије. Оне разводе ваздух у сићушне ћелије, алвеоле, којих има око 750 милиона. Укупна површина ових „чакчића“ са ваздухом, већи је од површине човекове коже за 25 пута. Кад би се ставиле на равну површину и развиле једна крај друге, алвеоле би изнеле 56 квадратних метара.

Још до пре тридесетак година већина плућних обољења завршавала се тешким последицама. Данас, захваљујући напретку медицине, готово нема плућног обољења које се не би могло лечити медицинским или хируршким путем. Али то нас нимало не ослобађа бриге о овом нашем веома важном органу кога би требало чешће да се сетимо. Плућа нам толико верно служе да смо обавезни да их боље чувамо.

ОПЕТ НОВО ЧУДОВИШТЕ

Упркос повећавању колекције чудовишних животиња у архивама извесних новина у свету, зоолошке збирке остају на истом. Недавно су енглески листови ипак повећали своје „збирке“ једном морском немани коју су видели енглески ловац на китове и романописац Текс Гидиз и један нижењер који га је пратио на крстарењу морем. Њихов опис чудовишта енглески зоолог Морис Бартон проценио је као веродостојан и у листу „Илустрејд Лондон Њус“ га назвао именом „Животиња из Соа“.

Два путника су је угледали недалеко од острва Скај. Животиња има главу гмизавца, сличну корњачиној глави, чељуст јој је широка и црвена, без зуба, очи су велике и испупчене, врат је округлао и

за тридесетак сантиметара излази из воде. Иза врата, готово на метар растојања виде се из воде седласта леђа дуга два до три метра, висока 60 см, са завршетком који при врху потсећа на чидкасту кресту. Животињин глас је „мулајуће звиздање“, плива брзином од 3 до 4 чвора, с вредна на време зарони а онда јој се прво појави из воде глава, па део тела. Оба путника се слажу да јој је тело крљуштастог изгледа, али не могу да знају да ли је заиста покривено крљуштима.

Морис Бартон у свом чланку износи многе претпоставке и одбијајући оне које су неордрживе, закључује „сасвим је могућно да извесне досад непознате морске животиње изиђу из своје анонимности и настану се у свету науке“.

КРТИЦА
ПОВЕДЕ ЗА
ДАН
УМОЛИКО
ХРАНЕ
КОЛИКО ЈЕ
ТЕШКА.
ЛИШЕНА
ХРАНЕ
УГИНЕ ЗА
24 ЧАСА

Ripley's Веровалти илти не!

ЧУВЕНИ
ФАКИР ИЗ СИПИЈА
(ИНДИЈА)
ИШАО ЈЕ
С ДУГАЧКИМ НОЖЕМ
ЗАРИВЕНИМ У ВРАТ!

ПАЛАТА
С ЛАЖНОМ ФАСАДОМ
ПАЛАТА ВОЈВОДА ОД БРАБАНТА
У БРИСЛУ (БЕЛГИЈА)
САСТОЈИ СЕ УСТВАРИ ОД 6 ЗАСЕБНИХ КУПА
- СА ЗАЈЕДНИЧКОМ ФАСАДОМ

НАЈСТАРИЈЕ
ШТАМПАНО
ДЕЛО У ИСТОРИЈИ
ЈЕДАН ВЕРСКИ ПРИРУЧНИК
НАБЕН У ПЕРДИИ У ТУНХУАНГУ (КИНА)
ШТАМПАН ЈЕ 11 МАЈА 868
- ПРЕ 1092 ГОДИНЕ

ГРАДСКА ФОНТАНА
У ЛИМОЖУ (ФРАНЦУСКА) НАЧИ-
ЊЕНА ЈЕ ОД НАЈФИНИЈЕГ ПОРЦЕЛАНА.

ОД КУТИР
ИЗ ЛУНЕТОНА (САД) У БОКС-МЕЧУ
С РАЛФОМ ВОЛТОНОМ НОКАУТИРАО
ЈЕ СВОЈ ПРОТИВНИКА ЗА 10,5 СЕ-
КУНДИ (24-СЕПТЕМБРА-1946).

© 1960, King Features Syndicate, Inc. World rights reserved. S-15

ДИРЕКТОР НА РОЛШУАМА

Директор једне нове средње школе, која је пре две године подигнута у Лос Анџелосу, у Америци, велики део својих послова обавља на ролшуама. Неколико дана по

доласку на ту дужност, увидео је да ће пешице тешко моћи да стигне свуда где је његово присуство потребно. Јер, дужина свих ходника и степеница у школи износи 10 километара. Лифтови га, додуше, спасавају пењања уз степенице, али му зато остају бескрајни ходници. Директор је, најзад, решио проблем купивши себи ролшуе. Првих дана ученици и професори гледали су га запрепашћено, али су се брзо навикли на необично превозно средство свог директора.

У „риболов“ НА ДИВЉЕ СВИЊЕ

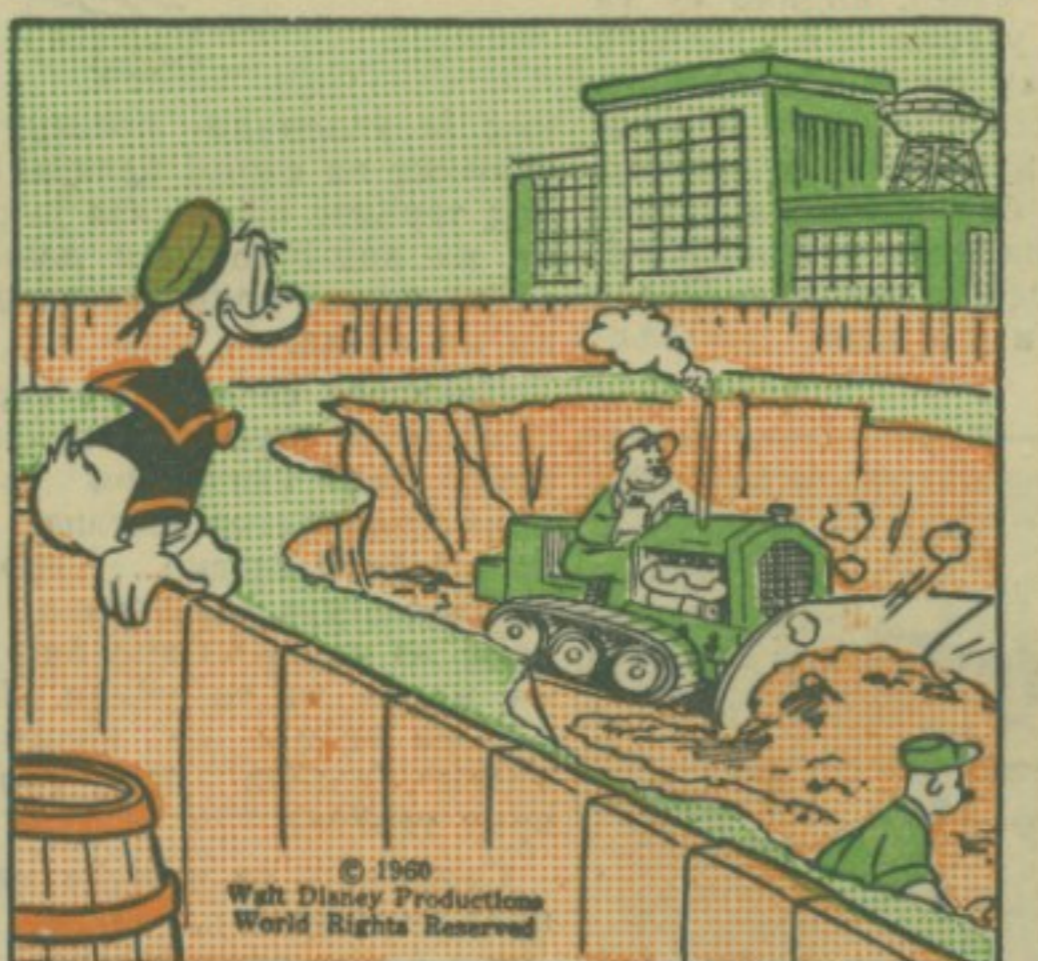
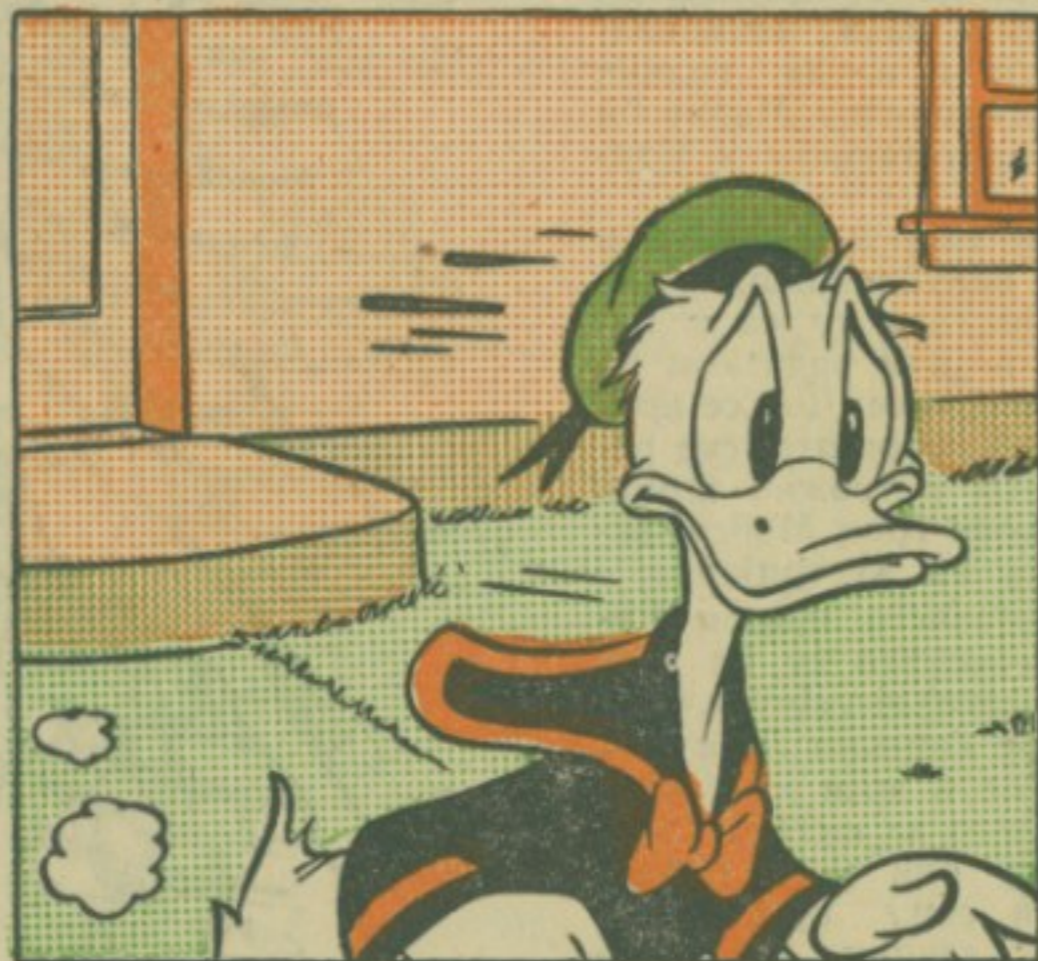
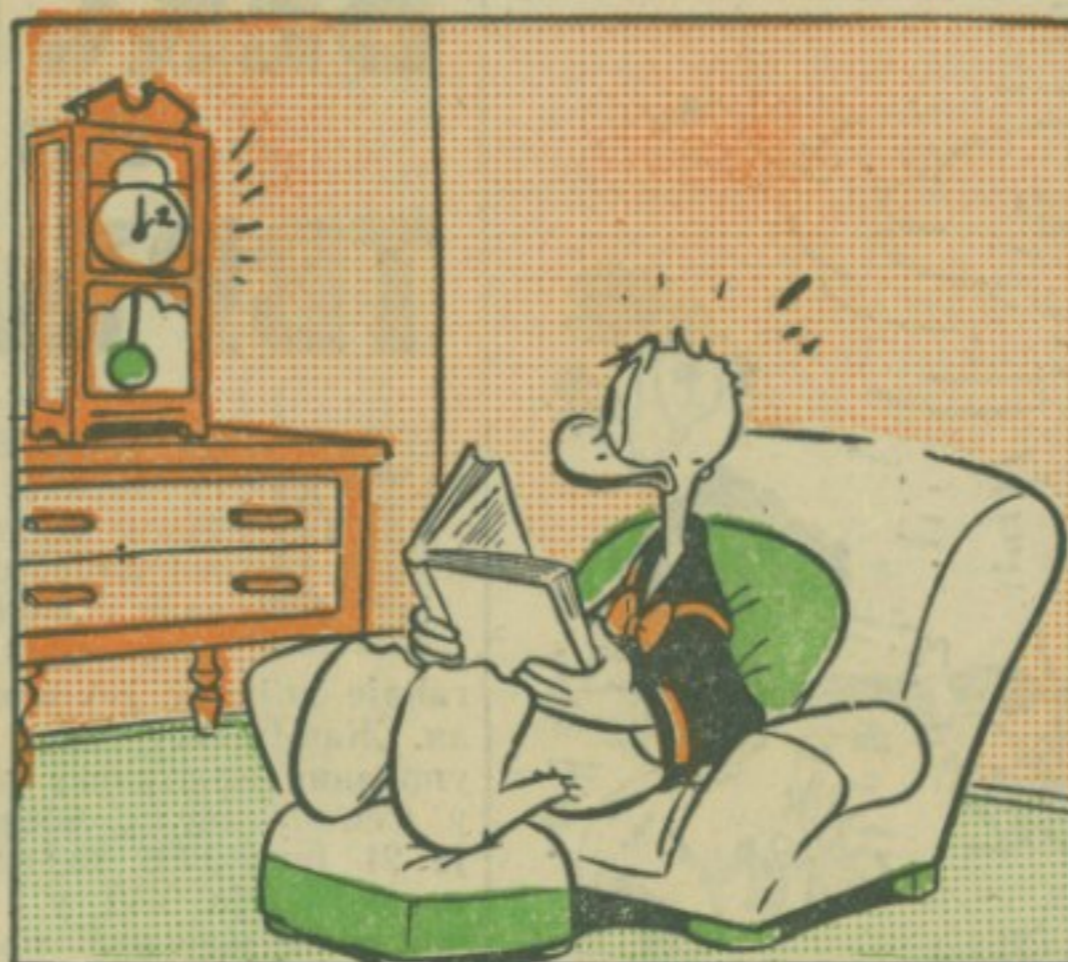
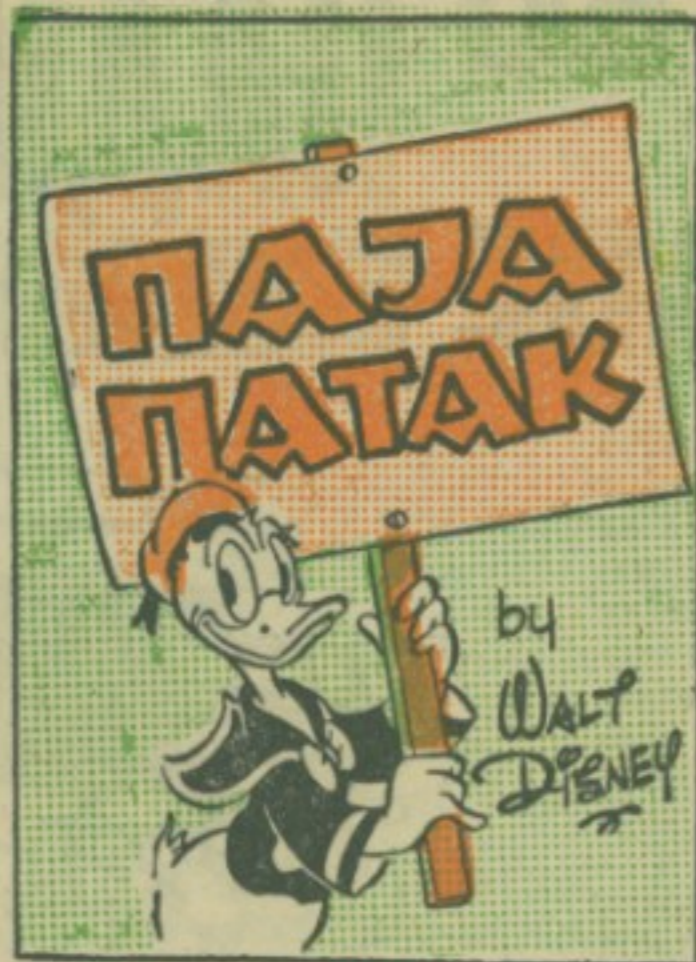
У провинцији Сијак на острву Суматри чопори дивљих свиња живе на обали мора и у суседним барама и мочварама. Становници ових крајева који припадају племену Салетена, живе углавном од ових дивљих животиња. Домороци крећу у лов — можда би тачније било ре-

ћи на „пецање“ — кад дивље свиње прелазе преко морског рукавца да би на другој обали потражиле храну. Тада Салетени спреме све своје чамце, а дуж обале распореде псе чија је дужност да спрече свињама да изиђу из мора и потраже заклон у шуми. Ловци, и мушкарци и жене, полазе свињама у сусрет на својим малим ниским чуновима који потсећају на сплавове. У море се бацају велике и јаке мреже исплетене од лишћа дрвета пандемуса. Кад предводници чопора наиђу на мреже и не могу даље, ловци их нападају са стране. Мушкарци пазе да се чопор не растури — при томе се служе веслима — док их жене убијају дугачким копљима. Плен се товари у чамце и пребације на обалу. После сваког успешног лова приређује се гозба за читаво насеље.

ПИКАСО У ЕРМИТАЖУ

У ленинградском Ермитажу биће изложена 41 слика познатог француског сликара Пикаса. Слике ће затим бити пренете у Пушкинов музеј у Москви. Изложбу организује позната галерија Тат из Лондона.

Нико не зна тачно колико на Истоку има укротитеља змија. Према веродостојним проценама у Индији, Бурми, Тајланду и Ираку има их око 30.000. Код нас, у Европи, о овоме прастаром занимању веома се мало зна. Људи су склонии да укротитеље змија сврстају заједно са гутачима ватре, „пола рибалопа девојкама“ и свима осталима који иду од вашара до вашара. Уствари, кроћење змија је право занимање којим може да се заради доста новца.

Прави укротитељ змија не вади својим „питомцима“ отровне зубе нити своје вештине изводи са од старости онемоћалим змијама, као што то обично неверљиви гледаоци мисле.

Нашем уху једнолична, нешто дисонантна музика укротитеља змија изгледа увек иста. Међутим, према мишљењу зналаца, постоји око 1.500 различитих мелодија, којима се укротитељи змија служе. „Музичко огазанање“ змија почиње кад оне имају око девет ме-

Прастаро занимање

сеци. Понекад је потребно да протекне 20 до 25 месеци пре него што једна змија почне да реагује на музику.

Веома је важно да укротитељ не прелази нагло с једне мелодије на другу, јер змија која се уљуљала у одређени ритам може у том тренутку да се претвори, како Индуси кажу, у смртносног бич. Пре неколико месеци неки укротитељ змија у Калкути изненада је на својој фрули прешао на другу мелодију. Последица: троје мртвих међу гледаоцима.

Кад змија „пође у школу“ неколико недеља држе је везану ланцем да не би могла да приђе сувише близу укротитеља и да га уједе. Прво и најважније правило укротитеља гласи: никад не показати страх. Змије као да имају шесто чуло и одмах осете ако се укротитељ уплашио.

У Бурми постоји нарочита школа за укротитеље змија. Ту, у Нагалеу, стичу се будући укротитељи змија из го тоу свих земаља Истока. Нагале је уствари мало насеље с 3000 становника и живот свих њих је на овај или на онај начин тесно везан за змијама. Деца из Нагалеа не

плаше се ових гмизаваца. Пн тони, кобре, амане и разне друге змије уствари су им другови у игри од најранијег детињства.

Нагале је завичај „девојка која љубе змије“. То је несумњиво најопасније занимање које жена може да изабере. Таква девојка или постаје богата жена, или рано губи живот. Иако свесне тог ризика, девојке из Нагалеа често се опредељују за ово занимање. За време „школовања“ које траје најмање две године, пет отсто девојка страда од уједа змија.

Првих месеци оне се својој вештини уче на нестројним змијама да би могле да савлађују урођени страх и отпор према додиру ових гмизаваца. После тога долази најтежи „испит“: први пољубац отровној змији којој за то време свира њен укротитељ. Временом се змија навикне на своју господарицу. Али, постоји одређена граница преко које је опасно прећи јер је искуство показало да између човека и змије никад не може бити речи о „пријатељству“. Многи укротитељи змија стално носе са собом противотров, само он нажалост не може увек да помогне. Упркос томе занимање укротитеља змија стално се подмлађује новим ученицима.

ИСТОРИЈА И РОМАН

Једнога дана запитали су браћу Гонкур, познате француске писце из 19 века, каква је сличност између историје и романа. Одговор је гласио: — Историја је роман који се догодио, а роман је историја која је могла да се догоди.

Лов на кенгуре није лак, јер се они рачунају међу најбрже животиње на свету. У залету велики кенгур може да скочи 5-6 метара у даљину и 2-3 метра високо.

Кенгури живе само у Аустралији, а припадају реду торбара јер имају на трбуху кожно кесу у којој носе младунче. Предње ноге су им закржљале, али су утолико развијеније задње. Трче у скоковима, помажући се јаким репом.

Доносимо један приказ из лова на кенгуре.

— Они се још нису опоравили од велике суше, па ће нам лов бити лак, — рекао је управник једне велике сто чарске фарме.

После дуже суше била је пала јака киша, али једна земља упила је сву влагу. Дубоке пукотине су се затвориле и површина је постала мекша.

— Сад бар неће бити тако тврдо кад паднем, — рекао је један ловац са осмехом.

Управник велике фарме имао је за лов на кенгуре неколико одличних паса, налик на хртове, али много веће, јаче и грубље. Пошто смо

У ЗАГРЉАЈУ КЕНГУРА

изабрали најбоље коње кренули смо пре изласка сунца.

Ишли смо поред жичане оградње која се протеже читавих 40 миља и фарму дели на два дела. У једном је била стока за тов, а у другом за приплод. На крају ограду је прекидала велика река Мишел, која утиче у залив Карпентарија, тако да је цело подручје било уствари подељено у четири дела.

Убрзо по преласку реке угледамо прве кенгуре. Откако су домороци који су их довели бумерангом, потиснути од „цивилизације“, кенгури су се невероватно намножили. Готово сваки округ у унутрашњости Аустралије одредио је посебан порез да би се створио „ратни фонд“ за уништавање кенгура који упропаштају пашњаке. Стотине људи живе и данас од лова на кенгуре. За скалп добијају извесну награду, а поред тога продају и њихову кожу.

Ловац на кенгуре мора да је одличан стрелац, добар јахач и добар трагач. Јашући на коњу, он јури за стадом кенгура, а сваког посебно мора из репетирке да обори. Треба имати у виду да кенгури не трче равномерно, него скачу и да их је зато теже погодити. Поред тога, да не би оштетио кожу, ловац их гађа само куглом. Ловци он пројурити десетак миља, а онда се враћа по свом трагу да би одерао оне које је поубијао. Коже натовари на коња, а месо оставља дивљим псима и птицама. У свом догору он расастрже коже на сунцу са унутрашњом страном окрену-

900 ПОЖАРА

Крајем јула у Сједињеним Државама било је 900 шумских пожара — у девет држава, и то највећи за последње три деценије. Настали су као последица незапамћене жеге и недостатка падавина. За њихово гашење употребљавају се и авиони па су настала два авионска удеса над местима пожара при чему је настрадало четири пилота. Величина штете од пожара није могла да буде утврђена.

ЗАХВАЉУЈУЋИ ЖЕНИ

У Великој Британији је један 21-годишњи младић ослобођен војне службе. Разлог за ово је врло необичан — његова жена је месечар па се дешавало да дође код њега у касарну.

вед, ичепи својим кратким ногама и хтеде задњом канџом да му распори трбух као малочас псу.

Но у том тренутку један од каубоја, исто тако вртећи над главом тешку узенгију пројурити и удари кенгура по глави, тако да се овај сруши као громом погођен. Ваљајући се низбрдо он је још чврсто држао човека у загрљају.

У помоћ прискочише пси, а управник сав изгребан, прљав и поцепан, ослободи се гуњајући на сав глас, немилостиво заграљује.

КИНЕСКИ РЕЉЕФ У КАМЕНУ ИЗ IV ВЕКА

КОЊ И ЧОВЕК

После говеда и пса појављује се коњ и придружује човеку кроз хиљаде и хиљаде година: прво као његов ловачки плен, а после, припитомљен, као његов верни пратилац и чувар. Кентаур, пола човек пола коњ, изронио је из мита и ушао у историју Старог века. Отада је коњ почео да живи непосредно крај човека — као животиња за јахање и тер-

БЕКСТВО ИЗ ТВРЂАВЕ ПАДОБРАНОМ

Име Жана-Батиста познато је свима онима који су паљивије проучавали Француску револуцију и догађаје који су јој претходили. Жан-Батист Друе је био управник поштанске станице у Сент-Менеулу, човек који је 21 јуна 1791 године заставио Луја XVI у Варену приликом његовог покушаја да побегне из Француске. То му је донело славу националног хероја и идуће године њега у депарману Марне би рају за претставника у Конвенту.

Друе је ватрен родољуб и искрен републиканац. Као таквог послали су га с нарочитим војним задатком на север Француске. Док се пробијао кроз непријатељске редове да би потражио помоћ за опкољени град Мобез заробили су га Аустријанци.

Сви ројалисти широм Европе запљескали су на вест о овом догађају. Друе, човек који је спречио Луја XVI да побегне и који је у Конвенту гласао за његову смрт, мрзели су они исто толико колико и саму револуцију. Окваног ланцима и затвореног у кавез, водили су га из град у град и показивали као какву дивљу животињу. Из Брисла, где су га последњи пут изложили у кавезу, Друе је био пребачен у тврђаву Шпилберг у Моравској, и затворен у тамницу. После годнију и по дана заробљен-

ник је успео да преструже решетке на својој хелији. Ис под тврђаве протицала је река на којој се увек љуљао један чамац привезан за дрво на обали.

Дочепаће се чамца и скривен тамом спустиће се низ реку. Кад тамничари буду приметили његов нестанак, он ће већ бити далеко... Тако је маштао Друе. Али, како да дође до чамца? Само би птица могла да то учини. Јер, његова хелија се налазила високо, готово при самом врху тврђаве.

Стрљиво, уз највеће мере предострожности, почео је Друе да од свог дрвеног лежја деље танке, савитљиве дашчице, да би од њих начинио костур за — падобран. У то време за падобране, боље рећи за покушаје да се помоћу направе сличне кишо брану скаче с веће висине, једва се било чуло. Али, то је била једина могућност да побегне из тамнице. После месец дана стрљивог рада — могао је да ради само ноћу — костур падобрана је био готов. Друе препокрива дрвени костур платном од поштељеног чаршава и своје кошуље.

Једне ноћи, зграбивши чврсто крајеве падобрана, скочио је са ниве прозора.

— Затворио сам очи, — причао је он касније. Толико сам брзо падао да сам готово гласно повикао: „Мртав сам!“ Преварио сам се: приликом пада на земљу сломио сам само једну ногу. Сутрадан узору открила ме је једна аустријска патрола.

Бекство није успело и падобранец је враћен у тамницу у којој је остао све до децембра 1795, када је ослобођен у замену за неке заробљене Аустријанце. При повратку у Француску чекало га је разочарање: револуција није донела оно што је он од ње очекивао и Друе, који није могао да се мири с поразима, прикључио се Бабефу, организатору утолицистичко-комунистичког покрета чији је се идејама одушевљен. Због тога га убрзо хапсе, али он успева да побегне и да се укрца у један брод који је пловио за Индију. Међутим, Енглези су заробили брод. Друе са још неколицином путника остаје у Тенерифи, на Канарским Острвима, неколико месеци.

На суђењу у Француској — суђено му је у његовом отсуству — био је ослобођен и он се из Тенерифе враћа у домовину где живи пову-

чено све до пропасти царства. Али, ројалисти се поново враћају на власт и Друе опет мора да бежи. Док га читава француска полиција тражи, он тајно прелази швајцарску границу. Пошто је у Швајцарској набавио лажна документа вратио се у Француску и под именом Мегрес настанио се у Шалон-сир-Саон.

Године 1824 Мегрес умире. Његова жена одлази тада у полицијску префектуру.

— Човек кога сте тражили прогнали годинама, овде је, у овом граду — рекла је запањеном шефу полиције и његовим жандармима. — Све до последњег тренутка републиканац Жан-Батист Друе потсмевао вам се у брк. Ухапсите га сада!

То је била последња победа доследног противника краљевске власти, Жана-Батиста Друеа.

БРЖИ ОД БРОДА

Да би стигао брже од излетничког брода који се лага на пробијао између санти у пола залеђеног језера Волфганг у Аустрији, један од излетника, неки Макс Харалд, напустио је брод. Скачући са санте на сунту стигао је у пристаниште пола часа пре брода. Ова необична трка између брода и пешака догодила се прошле зиме.

ШЕСТ РАДНИХ ДАНА И ЗА КРАВЕ

Институт за унапређење пољопривреде у Шведској после дугог испитивања дошао је до закључка да би паузирање у мужи крава било врло корисно. Утврђено је да пауза од 16 часова омогућује повећање млечности. Зато је предложено пољопривредним произвођачима да суботом увече не музу краве.

ЦИНОВСКА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

У Сједињеним Државама ускоро ће се појавити циновска енциклопедија намењена научницима и техничарима. Имаће 15 томова а сваки по 600 страница. Енциклопедија садржи 7.200 појмова на чијој је обради неколико година радило 2.000 стручњака из разних научних области.

МОДЕЛ ПОСЛЕДЊЕ ШВАЈЦАРСКЕ ДИЛИЖАНСЕ НАЛАЗИ СЕ У ПОШТАНСКОМ МУЗЕЈУ У БЕРНУ.

БИК У ПОДМОРНИЦИ

рикање, а затим се чуло кукање кукавице.

Не, то ипак није могућно. С мојим и Никитушкиновим чулом слуха нешто није у реду. Можда због притиска воде? Али, ми смо већ толико пута ронили. Зашто не чујемо људске гласове? Зашто се нико од посаде не јавља?

Никитушкин је причврстио цев на помоћни вентил који служи за убацивање ваздуха у подморницу. Животињски гласови се више нису чули.

После нешто више од пола часа наш брод пловио је тајним „каналом“ посред минских поља вукући, привезану уз бок, оштећену подморницу.

Стајали смо на палуби још у гњурачким оделима, кад Никитушкин полете да ме загрли. Умало ми није разбио стакло на визиру. Ни сам нисам био ништа мање узбуђен из подморнице су се јасно чули људски гласови.

Док смо се нас двојица пресвлагали, посада подморнице била је пребачена на брод који је већ испловио из „опасних вода“. Никитушкин је желео да види подморничаре, али га је наш лекар спречио.

— Не, сад још не можеш.

— Да ли су сви живи? — питао је мој друг.

— Јесу, али им је потребан одмор.

— Јесу ли у подморници били само људи?

— Свакако! Ко би други могао бити?

Никитушкин је без речи напустио доктора и пришао подморници. Кад је хтео да

уђе у њу, зауставио га је интендант:

— Куда хеш? Сви чланови посаде су у бродским кабинама. Шта тражиш у подморници?

— Да, али у подморници се налази и један бик, један петар и једна кукавица.

Рекавши то, Никитушкин нестале у подморници из које је брзо изишао запрепаћеног лица.

— Где ти је тај твој бик и тај петар? — дочека га један морнар подругљиво.

— Нема их, али ја сам чуо њихове гласове, — није се предавао Никитушкин.

— Сметње са слухом, — прекиде лекар њихов разговор. — Звучне халуцинације. Сутра ћу те прегледати. Кад ти под водом чујеш гласове тако крупних животиња, онда...

И ту лекар изговори нешто неразумљиво на латинском, сумњичаво гледајући Никитушкина.

Сви гњурици, и ја међу њима, узели смо у одбрану нашег друга тврдећи да смо и ми чули животињске гласове.

Остало је на томе да затражимо објашњење од подморничара сутрадан, кад се испављају.

Пробудила ме је песма славуја. „Све горе и горе“, — помислих. Изишао сам на палубу. Славуј је певао пуним грлом. Откуд славуј на ратном броду?

Командант подморнице причао је нашем капетану:

— ...пошто смо били увере

ни да су Немци престали да нас гоње, испловили смо на површину. Али, њихов брод је био у близини и засуо нас ватром. Видели сте како су нас оштетили. Потонули смо. Кад је ваздух почео да нам недостаје, сви смо осећали жеђу да заспимо. А тај сан би, у нашем случају, био сан смрти.

— И како сте се одржали будни?

— Бик нам није дао да заспимо... Тај бик је уствари прави славуј и треба га предложити за орден.

Никитушкин, који је заједно са мном слушао причање команданта подморнице, понови запрепаћено:

— Славуј... предложити за орден...

У том тренутку славујеву песму замени кукање кукавице.

— Дођите да га видите, — позва нас командант подморнице.

У једној олаји под палубом чланови посаде спасене подморнице, на чијим се лицима још огледао умор и исцрпеност, стајали су око једног од њихових људи који је на глави имао белу куварску капу.

— Пећа!

То је заиста био наш кувар Пећа толико зарастао у броду да га је тешко било познати. Пећа који је умео да имитира све и сваког и кога су, кад је отишао од нас, пре командовали на подморницу.

Доживљај совјетског гњураца Золотовског свакако је је дан од најнеобичнијих догађаја не само током његовог ратовања, већ вероватно и у читавом Другом светском рату.

што своју љутњу не сме да изрази онако гласно како је навикао.

Пећа, наш стари кувар, неколико дана пре ове наше пловидбе добио је наређење да нас напусти и јави се вишој команди. Кувар Пећа био је прави уметник, и то не само у куварској вештини. Умео је да подражава сваки глас, клопотање сваке машине, чак и крокодиле. Поред тога могао је да корача тако тихо да би му на томе и пантер позавидео, а кашљао није никад.

Али, Пећа нас је напустио...

Изненада, један рефлектор прелетео је површином мора. Осветлио је велике, блиставе мрље на води. Било је то уље истекло из резервоара оштећене подморнице! Капетан је, значи, упркос прекинутој поруци, успео да одреди место где се подморница налазила.

Четири гњураца нестала су у води. Дошао је и на мене ред. Морнари су тако бешумно завртали шрафове на мом шлему да сам имао утисак да су им руке од памука.

Пребацио сам се преко оградe, сишао низ лествице од конопца и спустио се у воду.

Тонуо сам тако лако као да имам падобран. Кад сам додирнуо дно, упалио сам своју лампу. Повукао сам једном конопца. То је онима горе био знак да сам стигао до дна и да се осећам добро. Одговорили су ми сличним знаком. Наједном сам чуо лаган звиждук.

— Шта је? — запитам сам.

Одговорио ми је интендант: — Отиди да видиш шта је с Никитушкином. Јавља ми да чује како риче неки бик.

— Шта?

— Каже да чује из подморнице бика како риче.

Приближио сам се подморници. Један од гњураца стајао је тик уз њу, наслонивши шлем на оно место где се, у

унутрашњости подморнице, налазио простор за посаду. Изгледао је као лекар који ухом ослушкује болесникова плућа. Био је то Никитушкин. Окренуо се према мени и ја сам кроз стакла на његовом шлему једва угледао два исколачена ока. Поново је приљубио „уво“ уз подморницу; ја учиних то исто. Сасвим јасно чуо сам рикање бика.

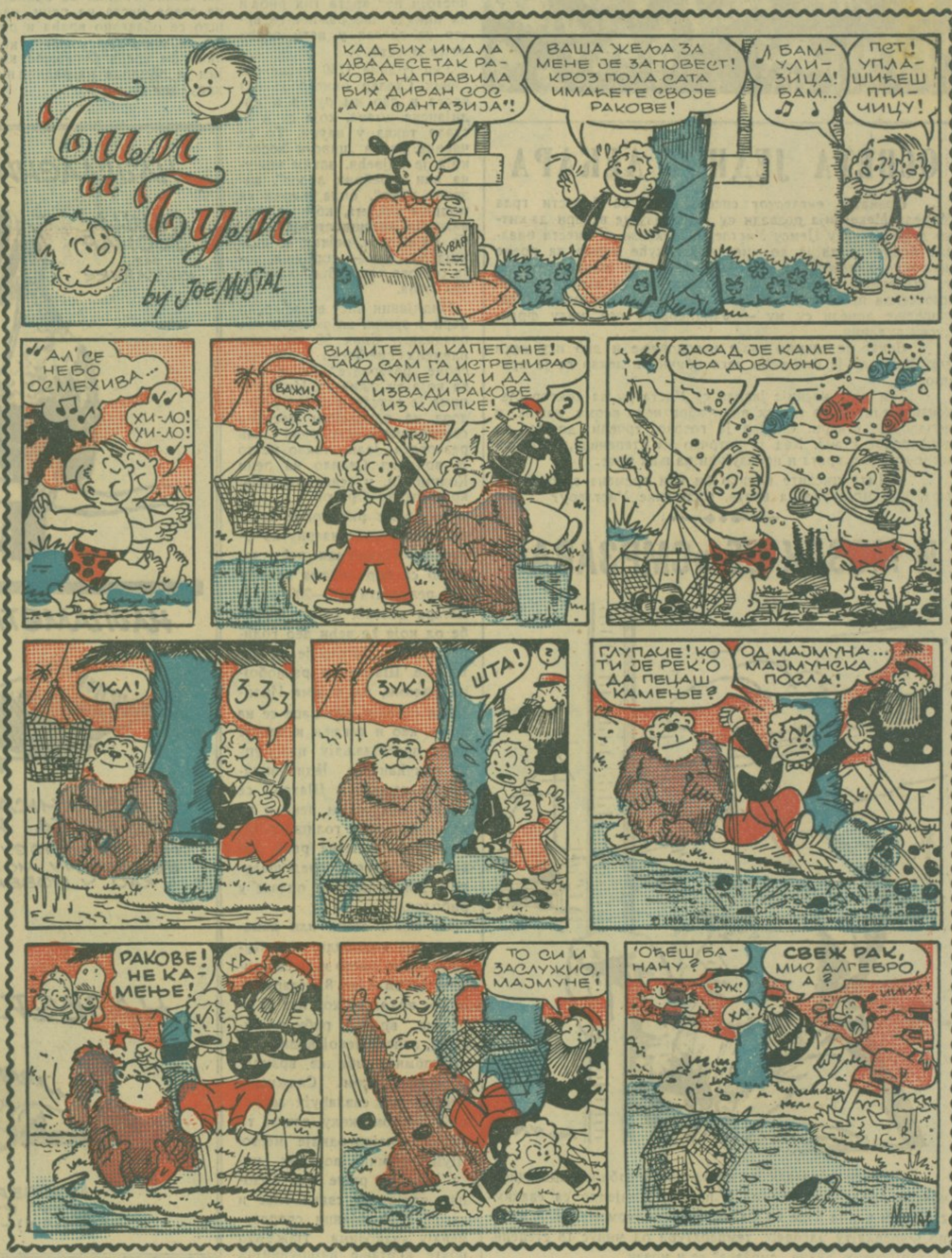
Зар и ја, као и Никитушкин, имам халуцинације? Ставио сам друго уво на бок подморнице. Во је и даље рикао. Наједном, његову рику заменило је петлово куку-

Кад се брод налази на задатку, нарочито на задатку какав је био наш, потпуна тишина је више него закон.

Наш брод је добио наређење да притекне у помоћ једној подморници коју су оштетили немачки топови. Подморница се налазила на дну мора у једној естонској луци. Претходно је торпедовала немачки транспортни брод који је евакуисао стоку. Рат се ближио крају и Немци су, повлачећи се, одвлачили са собом све што су могли. То је било све што смо знали, јер је последња порука с подморнице остала недоречена: веза с њом је била прекинута.

С погашеним светиљкама пловили смо дуж обале. Кад смо желели да пушимо одлазили смо у криановешу кабини, говорили смо полугласно, а за кашљање се морало сићи у просторије испод палубе. Само је наш нови кувар реметио тишину. Не само што је непрестано кашљао, већ је — што је било још горе — стално испуштао своје шерпе на кухињски под и тиме дивнао buku тако да нам се чинило да ћемо од ње оглувети.

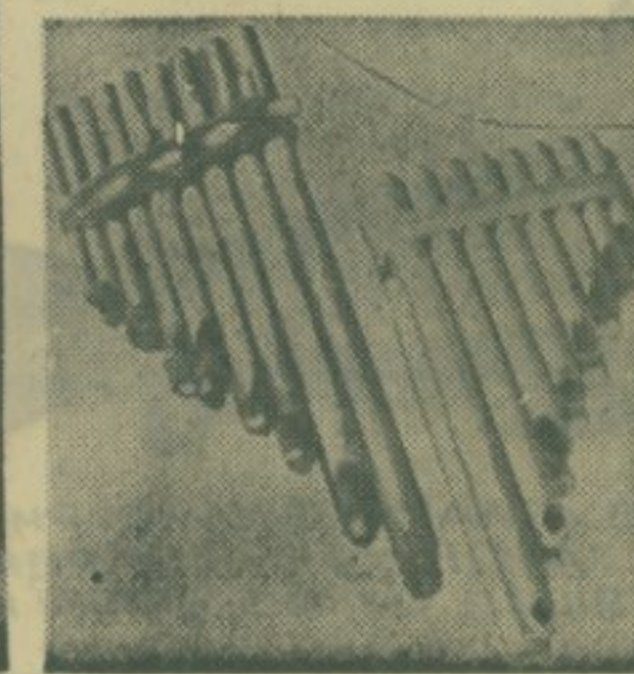
— Пећа то никад није радио, — гуњњао је полугласно наш интендант, бесан не само на куvara већ и због тога

НОСНЕ ФРУЛЕ

Специјално направљени инструменти, на којима се свира дувањем кроз нос, још се могу видети на Филипинима и у неким земљама Јужне Америке. Претпоставља се да су пренети из Старог у Нови свет приликом насељавања обеју Америка преко Беринговог Мореуза. Носни фрула има на Соломонским Острвима и на неким другим пацифичким острвима.

РИБОЛОВ НА РЕЦИ КОЛУМБИЈИ

Сваке године крајем лета и почетком јесени из Тихог Океана крену огромне масе племените рибе лососа у реке северних обала Америке и Азије. Рачуна се да само у америчке реке стигне преко 50 милиона ових риба, од којих је свака тешка од 2 и по до 25 килограма.

Ово се понавља из године у годину, кроз векове. Лососи преваде морем стотине па и хиљаде километара и после тога још путују узводно рекама по неколико стотина километара до најмањих планинских потоцима. Ту је тек њихово мрестилиште, ту су се излегли они као и њихови родитељи, ту ће да се излеже и њихово потомство.

Женке ту репом направе у песку и шљунку рупе и положику икру. Потом женке затрпају легло и — угину.

Целу зиму икра остаје под шљунком, а упролеће излегу се из ње младунци. У прво време они се крију међу камењем и шљунком, јер не морају да траже храну. Природа их је снабдела резервом хране, такозваном жуваљачком кесицом, која им виси испод трбуха. Кад проше ту резерву, не остаје им друго него да се сами постарају за своје снабдевање.

Неке рибе одмах крећу у море, а неке се задрже годину-две у слаткој води, да би касније ипак кренуле ка мору. У њему се младе пастрмке (лососи су врста пастрмки — салмониди) врло брзо развију, израсту и угује од обилне хране. У трагању за њом оне прокрстаре цео северни део Тихог Океана, тако да стигну чак до Аљаске и Алеутских Острва.

Али када им дође време размножавања, искупе се у

ограмна јата и опет се враћају у реке и потоке у којима су угледале светлост дана. Вођене необјашњивим нагом оне се враћају тачно тамо где су се излегле и ту после полагања икре — угину.

Ове устаљене миграције риба из мора у реке и обрнуто претстављају прави извор богатства за људе. На ушћима река у Тихи Океан, и на америчким и азиским обалама, подигнуте су индустрије за прераду рибе и рибање конзерве. А десетине хиљада риболоваца — спортиста долазе овамо да залобље своју пецачку страст.

Много година пре но што је бели човек ступио ногом на америчко тле, ова риба је била храна многобројним индијанским племенима. Њима је био познат циклус живота ових риба и они су причали о томе белим дошљацима. Ево шта каже истраживач Дејвид Томпсон још 1811 године:

„Индијанци знају да се ниједна риба која дође из Океана да баца икру у планинским потоцима не враћа жива натраг. Изгледа да у слаткој води не узимају храну, јер су им стомаци увек празни. Претпоставља се да ниједна од тих риба не баца икру двапут у свом животу. Индијанци су ми причали да постоји пет врста тих риба и да никада две различите врсте не залазе у исти поток да се мресте...“

Још године 1730 руски научник Стелер описао је пет врста и дао им руска и индијанска имена, која су и остала таква у науци. То су чавича, звана „царски лосос“ која је највећа, затим кижуча или „сребрни лосос“, назван „кохо“, онда њерка са модрим леђима, која је најважнија за индустрију рибе, па кета и, најзад, најситнија од свих — горбуша, која се зове тако због издигнутих леђа.

Индијанци нису више господари у земљи којом су некад владали. Свих 96 њихових племена смештено је у посебне „резервате“. Осим права која ту уживају, Индијанцима је остало и право риболова на одређеним местима северноамеричких река ван резервата. Једно такво место је водопад Селило на реци Колумбији, у северноамеричкој држави Орегон.

За време риболовне сезоне, када лососи нагну из Океана, Индијанци поћу заједно са породицама из својих резервата 100—200 километара далеко, да налове рибе од које ће већи део године живети. Весело је то путовање. Шатори и разнобојни ћилими, на којима Индијанци славају, натоваре се на коње, као и тигањ и чиније који претстављају целокупно покућанство једне индијанске породице. Шатор се намести на обали реке и ту се целога дана голишава деца играју, а жене раде око ватре, која гори пред шатором, док мушкарци одлазе у риболов.

На некој стени или камени испод водопада, они заузму згодно место и ту са копљем дугим 6 до 8 метара, оштрог врха као код нас на острвама, вребају рибу у бистрој, запенушеној води.

Огромне рибе се врзају пред препреком. Снажне, и упорне оне савлађују препреку у дивном скоку, али за то траже најпогодније место. Шум огромних водених маса које се руше низ водопад најјачава сваки глас и зато се Индијанци споразумевају знаковима. Пажљиво прате кретање најкрупнијих

риба и са вештином коју су наследили од давнина муњевитом брзином гађају копљем највећу рибу, тешку и по 10—20 килограма.

Тако су Индијанци ловили рибу од памтивека, тако је лове и данас. Тај начин риболова је узбудљив, интересант али и тежак. Обиле рибе омогућава да за једно-два месеца налове довољно да од ње могу да живе годину дана. Индијанац није трговац, он не лови рибу за продају. То је чак и забрањено, као што је забрањена и продаја алкохола на месту риболова.

По обављеном риболову, на стаје опште весеље. Пре но што крену кући, Индијанци поћу у госте својим рођацима из других племена која живе у суседним резерватима, а често и неколико стотина километара далеко. У гости-ма остају целе месеце.

Живе и сада онако како су живели њихови преци: примитивно, слободно и безбрижно. Сваке године се враћају на стара места на реци, као што се обавезно враћа и риба из мора. Ту узимају колико им треба богатства којим је природа наградила њихову земљу.

АНЕГДОТЕ

ДОБРОТВОР ЧОВЕЧАНСТВА

Неки младић дође Бернару Шоу са читавом рпом својих песама. Пошто је више од пола часа читао наглас своја „сочињенија“, Бернар Шо, да би га прекинуо, запита га:

— Како сте заправо дошли на мисао да postanете песник?

— Најпре сам хтео да postanем лекар, — одговори младић. — Али напустио сам медицину јер сам се одлучио да као песник посветим свој живот на добро човечанства.

— Ако сте код мене дошли за савет, младићу, онда чујте: маните се песништва. Ви сте за човечанство већ довољно учинили што нисте постали лекар, — рекао му је Шо.

ДИПЛОМАТА И КОЧИЈАШ

За време своје познате дипломатске посете Француској, враћајући се једне вечери у свој париски стан, приметио је Бенџамин Франклин да му је новчаник празан. Кад се кочије зауставише пред његовим прагом он је, као извињавајући се, рекао кочијашу који га је довео:

— Опростите пријатељу, али смем ли да вас замолим за шибце. Испао ми је новчаник на под, а у кочији је мрачно па не могу да га нађем! Има у њему неколико хиљада...

Даље није стигао. Кочијаш је ошинуо коња бичем и кочија је нестала у ноћи.

СЛУГА БЕЗ СЛУХА

Жак Офенбах, познати француски композитор, отпустио је свог слугу чије су му услуге као куvara, берберина и кројача итекако недостајале.

— Нисам желео да га отпустим, — објашњавао је Офенбах једном свом пријатељу жалећи се да му његов верни слуга недостаје — али сам напросто био приморан кад сам га видео како тресе телих из моје радне собе.

— Зар га је толико рђаво тресао? — запита пријатељ?

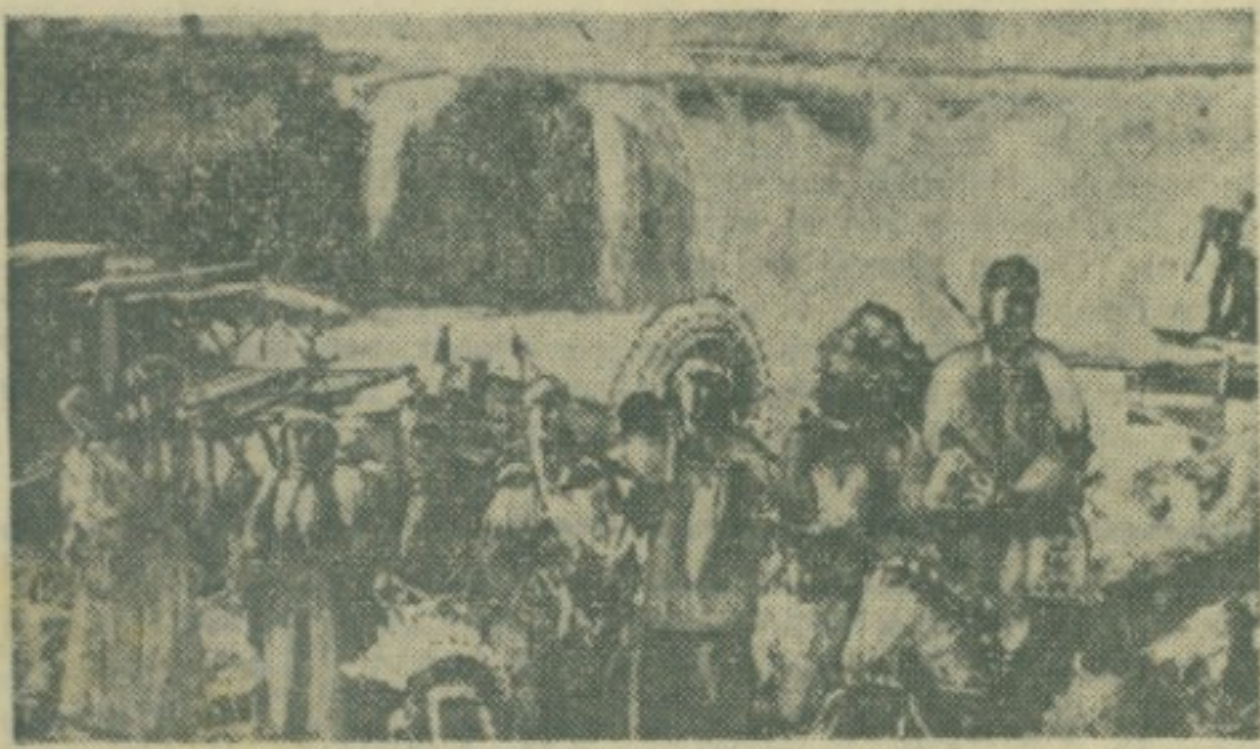
— Не, ударао га је добро и савесно — одговори Офенбах — али ти његови ударци нису били у такту.

МАЈЕРБЕРОВА ГРЕШКА

Године 1839 појавио се код композитора Мајербера, који је у то време боравио у Паризу, један млад немачки музичар с препоруком од неког композиторовог пријатеља.

Мајербер је пријатељски примио посетноца, задржао се с њим неко време у разговору и при разстанку дао му запечаћено писмо за Леона Пилеа, директора опере.

У тој тобожњој препоруци налазила се само једна реченица: „Драги пријатељу, ослободите ме овог глупака!“ „Глупак“ се звао Рихард Вагнер.

ОСВЕТА ЈЕДНОГ ЛЕКАРА

Познатог енглеског специјалисту за болести грла Морела Мекензија позвали су једне олујне вечери да хитно дође сликару Џејмсу Уистлеру. Мекензи се сместа одазвао позиву мада је до уметникове куће морао да пређе неколико километара. Кад је задихан од журбе устрчао уз степенице, скинуо је свој тешки зимски капут и спремио се да прегледа болесника. На његово огромно запрепаштење донели су му — Уистлеровог пса, малу француску пудлицу.

Лекар је сакрио своје негодовање и дао псу неки лек. Хонорар је био већи него обично и лекар га је примио.

Три дана касније јавили су Уистлеру да доктор Мекензи жели да га одмах види „због неке веома важне и неодложне ствари. Сликари је готово трчећи дошао до докторовог стана. Кад је устрчао уз степенице, Мекензи му је отворио врата и показујући на њих рече:

— Шта мислите колико би вам времена требало да офарбате моја улазна врата, господине Уистлеру?

И МОЗАК СЕ »СМРЗАВА«

Опити су показали да ментална способност просечног човека опада брзином од 2 процента заједно са сваком степеном испод нуле на Фаренхајтовом термометру. А нула по Фаренхајту одговара температури од минус 18 степени Целзијусових. Значи „смрзава“ се и мозак.

НАЈГЛАСНИЈА

ПТИЦА
ЗВОНАР
ИЗ
КОСТАРИКЕ

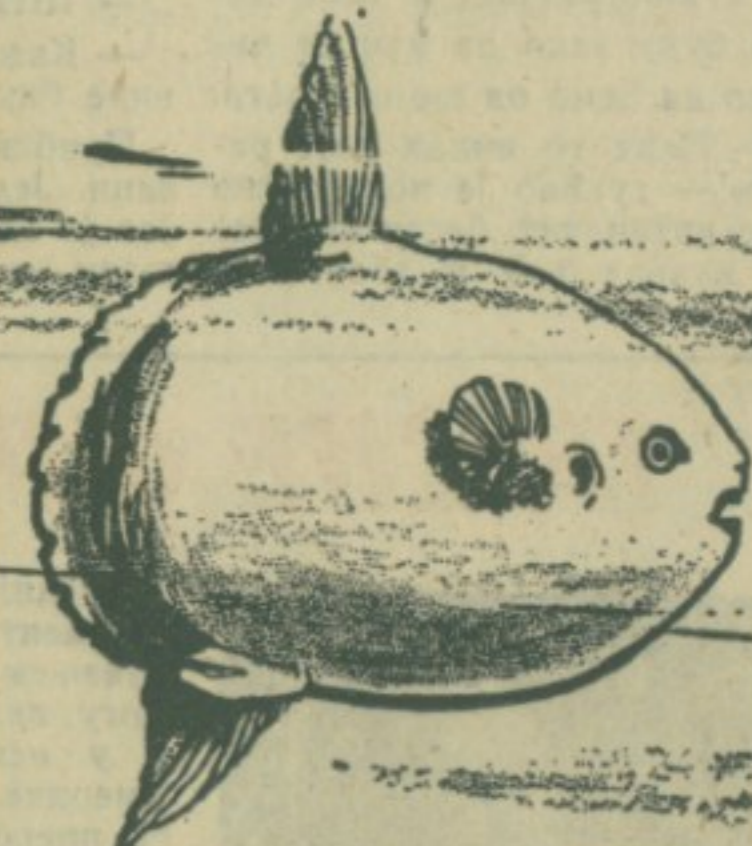
ЊЕН
КРИК
СЛИЧАН
ЗВОНУ
МОЖЕ
ДА СЕ
ЧУЈЕ
НА
4,8
КИЛО-
МЕТРА.

НАЈМАЊА

НАЈМАЊИ КИЧМЕЊАК
НА СВЕТУ ЈЕ РИБА
PANDAKA
RUGMAEA
КОЈА ИЗРАСТЕ СВЕГА
8 МИЛИМЕТРА.

НАЈГЛУПЛА

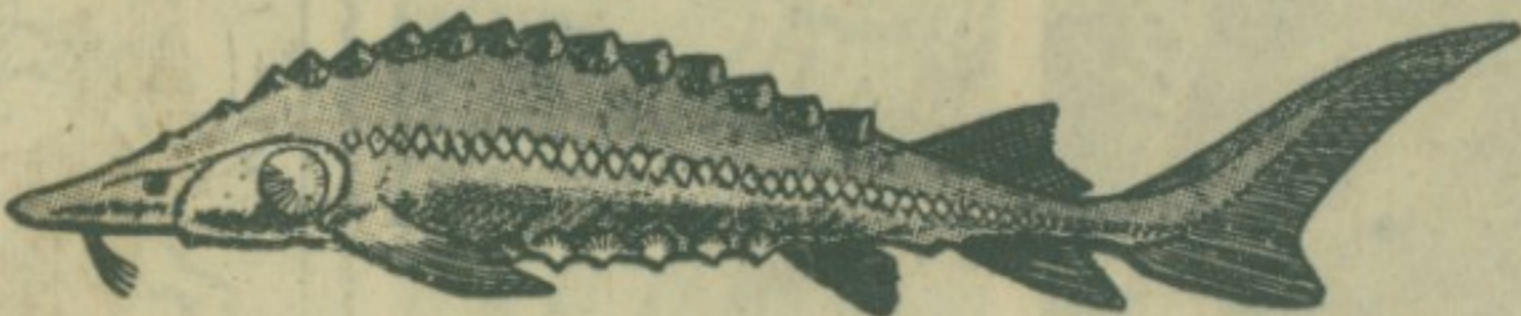
РИБА - СУНЦЕ
(МОЛА РОТУНДА)
ИМА, У ОДНОСУ НА СВОЈУ
ВЕЛИЧИНУ, НАЈМАЊИ
МОЗАК МЕЂУ СВИМ
КИЧМЕЊАЦИМА

НАЈПАМЕТНИЈА

АФРИЧКА
КЉУНАТА РИБА
ИМА У ОДНОСУ НА СВОЈУ
ВЕЛИЧИНУ МОЗАК ВЕЛИК
КАО У ЧОВЕКА

НАЈВЕЋА

НАЈВЕЋЕ СЛАТКОВОДНЕ РИБЕ НА
СВЕТУ СУ МОРУНЕ ИЗ РЕКЕ АМУРА
(АЗИЈА) - ТЕШКЕ СУ ПО 1000 КИЛОГРАМА.

50 ГОДИНА ОД ПРВИХ ЛЕТОВА ЈУГОСЛОВЕНА

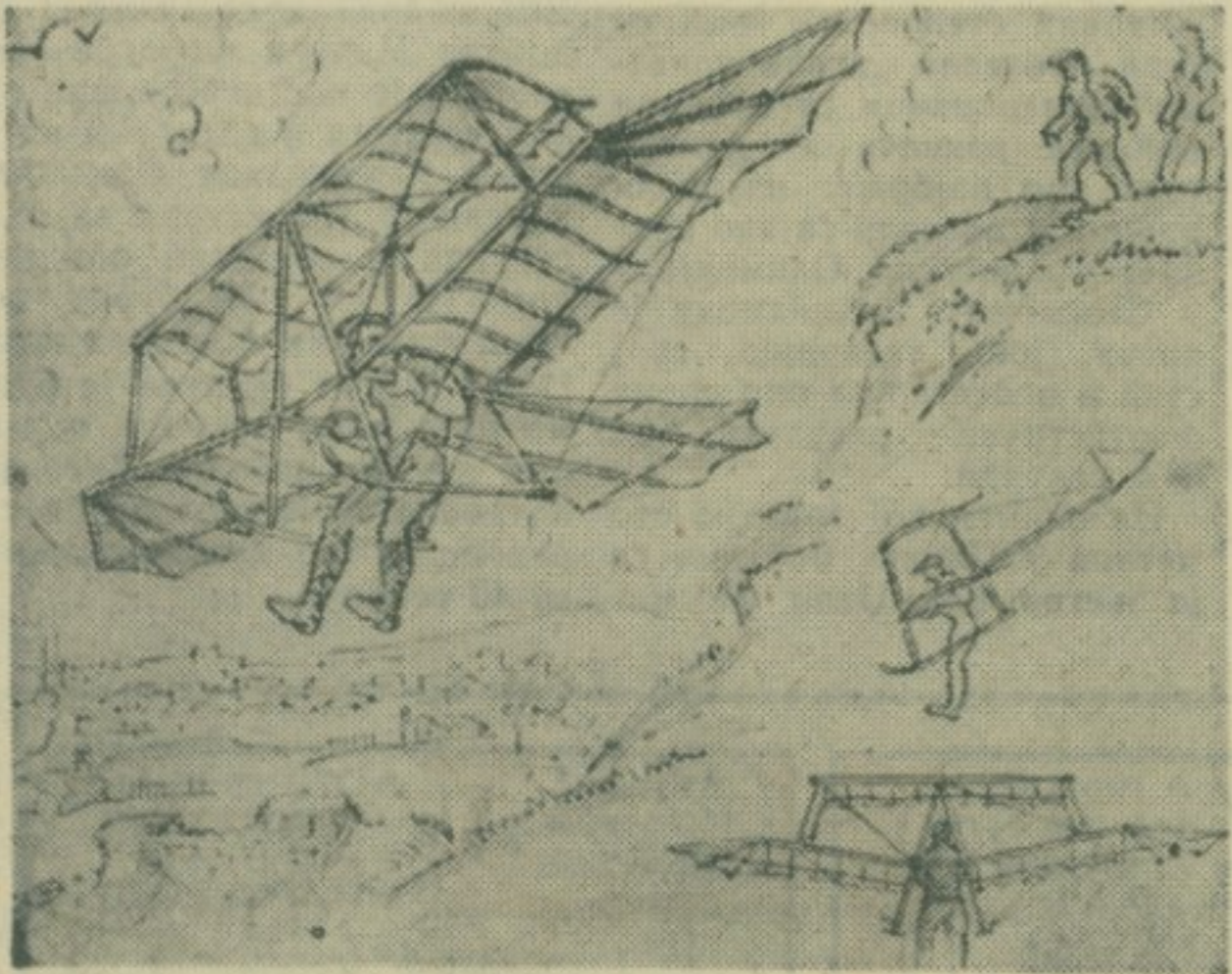
Једна група београдских средњошколаца, међу којима је био и син Бранислава Нушића, Бане, браћа Дероко и Љубиша Глишић, били су одушевљени ваздухопловци. Конструисали су „летеће моделе“ од трске из пракера својих мајки и флиспапира. Ретко је који модел могао да се дигне у ваздух, а када је један ипак прелетео чак сто метара, одушевљењу није било краја.

На јавним летовима су они, као нарочито почастивани држали реп авиона све док мотор не добије замах и пилот не дигне руку у знак поласка.

Они су 1910 године били

иницијатори за стварање првог аероклуба у Београду, али у томе нису успели јер нису имали средстава, а Министарство војске се није интересовало пошто је под њим било једино „балонско одељење“.

Први успех ове групе био је када је једна њихова летилица са аутоматском стабилношћу помоћу виска, спустила првог путника — једну мачку живу и здраву у Прокон поред Вајфертове пиваре у Београду. А други када је један специјално направљен змај понео аутоматски фотоапарат Љубише Глишића помоћу кога је први пут снимљен Београд из ваздуха.

ПЛАНЕР — ЈЕДРИЛИЦА ИЗ 1912 ГОДИНЕ

САН ПОСТАЈЕ ЈАВА

Није давно било, многи се тога и данас сећају, кад се путовало брзином три километра на сат. Од прве железнице до постизања брзине воза од 80 км требало је да прође готово пола века.

За прелазак Атлантског Океана: 1620 г. Мејфлауеру, праоцу пароброда, требало је 65 дана; 1838 г. првом парном броду 15 дана; 1938 г. најбржем броду 4 дана; 1945 г. клиперу 24 часа и 1953 г. млазњаку 4,3/4 сата.

Нису се навршиле ни три године од издацивања сателита тешког 83 кг а свет је доживео остварење најсмелијег сна: узлетео је космички брод од 4.600 кг са посадом дресираних керуша „Стрелке“ и „Белке“. Њихов лет је трајао 27 часова и превалио пут од 750 хиљада километара. Највећи успех овог епохалног достигнућа совјетских научника и техничара је спуштање космичког брода само 10 км даље од предвиђеног места.

Пут човека на једну од Земљи најближих планета више није сан већ нешто што ће брзо постати јава...

ПРВО ПАРТИЗАНСКО БОМБАРДОВАЊЕ

Крајем маја 1942 године, из неба, у плаветнилу неба појавио се над селом у околи-

УБОЈНО „ОРУЖЈЕ“

За време Првог светског рата из авиона су пуштале стрелице као убојно средство. Дуге око двадесетак санјиметара, ме-

талне и зашиљене на врху оне су, бачене са висине достигале снагу удара од 40 килограма. Пуштано их је обично по 300 до 500 комада и то на густе релове непријатеља. Забележено је да је тако погинуо један немачки генерал коме је стрелица пробала шлем.

Приједора авион. Људи, навикли већ на непријатеља, појурили су да се склањају. Али како се дуго не огласи пуцање почеше да провирују.

За то време авион је кружећи осматрао терен и на тек припремљену земљу за орање слетео. Најхрабрији селаци појуреше ка њему, а опрезнији повикаше:

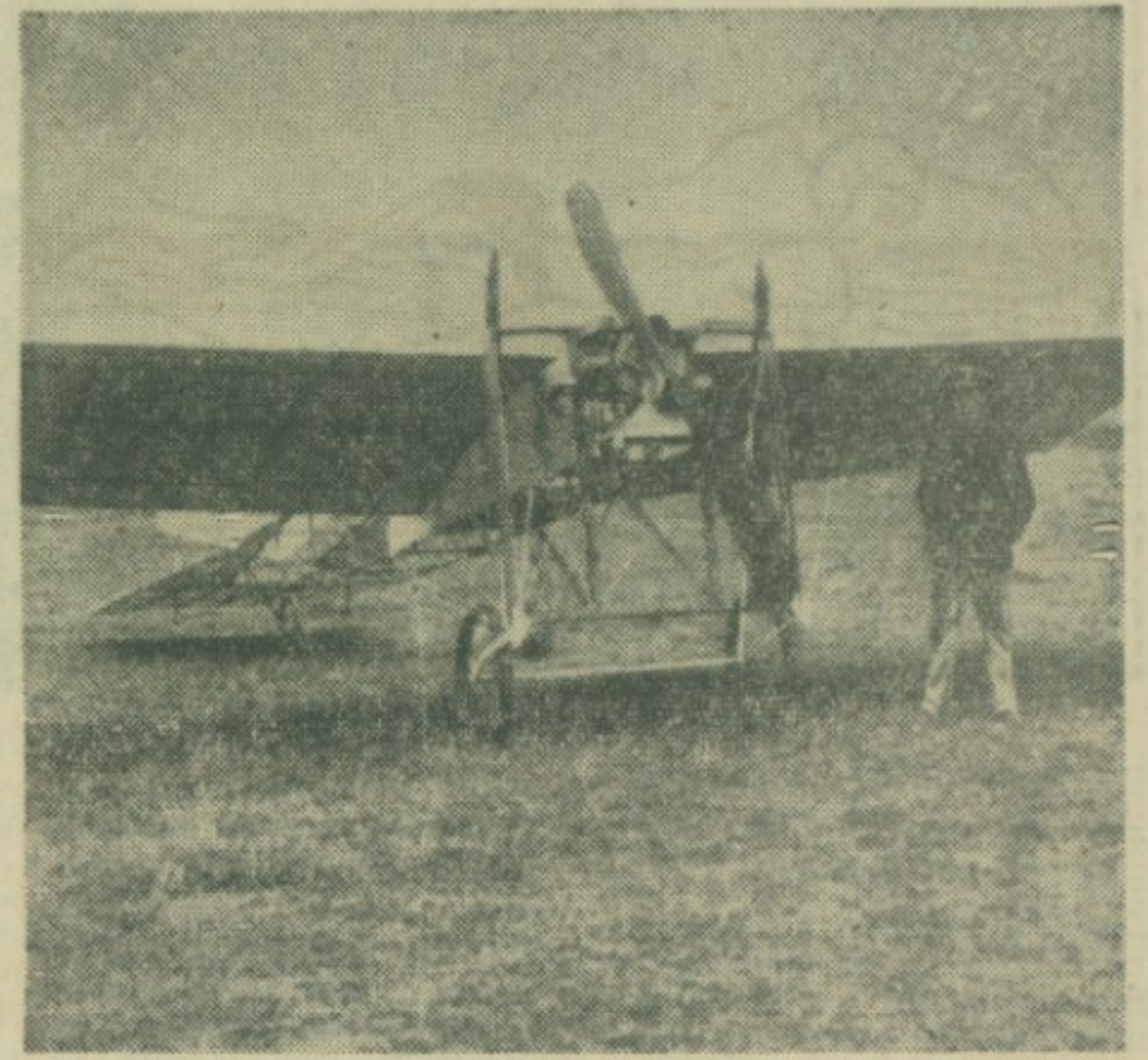
— Станите! Куд сте навалили! Да не буде нека побрка!

Али побрке није било иако је на авиону стајао усташки знак. Сазнало се одмах да је њихове оранице Фрањо Клуз прогласио за аеродром.

Одатле је после неколико дана узлетео ка Дубици и извршио прво бомбардовање једне усташке колоне.

Пре педесет година први Југословени су полетели авионом. У тој плејади младих људи први је био Едвард Русјан, а за њим Иван Сарић, др Владимир Алексић, инж. Славољуб Пенкала, инж. Станко Блаудек и други.

У спомен на те подвиге Југословенско ваздухопловство ову годину сматра јубиларном. У оквиру прославе маја месеца је отворена на Земунском аеродрому стална изложба Пионирског доба Југословенског ваздухопловства. Затим у Лесковцу је 21 овог месеца приређен аеромитинг, а 28 о. м. ће се одржати на Земунском аеродрому велики ваздухопловни митинг који ће бити манифестација наших савремених достигнућа.

НЕКАД — 1910 ГОДИНЕ
... И САДА — 1960

ИСТРАЈНОСТ ПОБЕЂУЈЕ

Од старих делова које је купио по радионицама очевих познаника, Едвард Русјан, млади Сло венац из Горице, направио је своје прво „техничко дело“ — тркачки бицикл.

Али од оног дана кад је чуо за „механичке птице“ којима управљају људи — сва друга интересовања престају. Браћа Рајт, Воазен, Блерио. Они лете! Зашто не би и он. Са пуно пажње и стрпљења направио је два модела по угледу на Рајтов биплан, проучавао команде, испитивао састав апарата.

Почетком 1909, када је имао 23 године, са старијим братом Јосипом направио је најзад макету авиона, у природној величини, са распоним крила од десет метара. Позајмљени мотор је прорадио у њој, а Едвард је седео за командама и као да лети управљао њима. Једног дана уз помоћ поворке радознале деце они су одвукли макету на поље ван града. Сео је у апарат и дао гас али слаби мотор није га понео у „небо“. Требало да крила буду још већа, кон-

струкција стабилнија а мотор јачи.

У то време је у италијанском граду Брешији одржан велики ваздухопловни „митинг“. Браћа су са још не колико својих вршњака похитала да први пут својим очима виде авион како лети. Сазнања су била веома корисна. Донета је одлука да направе двокрилац за који су купили и нови мотор.

На војном вежбању у Малом Ројнцу 20 новембра те године хладно јутро једва је допустило мотору на „Еди-1“, њиховом аероплану, да пусти глас. И најзад авион се затресао. Са хиљаду триста обртаја елисе у минуту изгледало је да ће се распаста. Али Русјан је појурно равницом. Следећих дана је успео да га одвоји од тла бар малим скоковима који су се најзад претворили у лет два метра висок и 60 метара дуг.

То је, 25 новембра, био први лет једног Југословена и то на апарату сопствене конструкције. О Едварду Русјану и његовој „птици“ причало се на све стране.

Висина лета је после порада на 12 метара и дужина на пола километра. а бази-

на се попела на 50—60 километара на час.

После једног удеса, кад се авион разбио, требало је правити нов апарат. Стари делови су демонтирани и у хладној радионици два брата су проводила дане и ноћи. Тако је направљена „Еда-2“.

После вежби на педесет метара висине Русјан се одлучио на „јавни наступ“ који је заказан за 28 март 1910 године. На проби уочи „митинга“ нагнуто крило закачило је земљу и авион се преврнуо на леђа. Пилот је остао опет неповређен али је целе ноћи са братом морао да прави нову елису да би сутрадан ипак изишао пред радознали свет. А тада се догодило најгоре — апарат је направљено два-три скока и — уопште није полетео. Едвард је био као убијен.

Нова елиса, од тврдог дрвета, опет је „Еду-2“ носила на 50 метара висине, али даље никако. Мотор је био слаб а новаца није имао да набави други. Његовој молби и позиву одазвао се богати фотограф Мерчеп из Загреба.

Моноплан крхке конструкције назван „Мерчеп — Русјан“ добио је мотор Гном од 50 кс, набављен у Паризу. И стекао кров над главом, хангар, на војном вежбању у Черномерцу крај Загреба. На првом пробном лету у новембру те године прелетео је „све куће и фабричке димњаке“ а млади пилот је на њему убрзо прешао и сто метара висине и научио да прави о-смице.

Черномецац је 26 децембра прекрила маса света. Радознали и задивљени погледи пратили су десет минута Русјана који је на око сто метара висине изводио „разне маневре“ и, срећан, отпоздрављао оне доле. Ловоров венац поклонили су спортисти „првим авијатичарима“ — Русјану и Мерчепу — у знак захвалности и дивљења, а свет је пљескао и клицао, и Едварда у одушевљењу но сио на раменима.

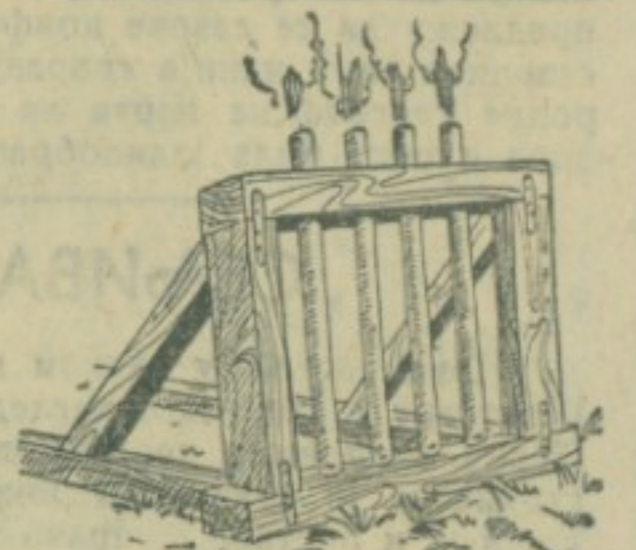
Зима у јануару 1911 била је пуна снега и кошаве. Али то није спречило многобројне Београђане да изиђу на железничку станицу и поздраве „брата Словенца“. Због рђавог времена уместо на Бањици летење је имало да се одржи у Доњем граду. Пријатељи су саветовали Едварда да одустане, али ње му се журило. Деветог јануара ујутру, када му се учинило да је ветар мало престао, дошао је у Доњи град испод Калемегдана да изврши пробни лет.

Око десет часова је ускочио у седиште и дао гас. Авион се лако одвојио од земље. На око сто метара ви-

сине је прелетео железничку станицу, над мостом се окренуо и враћајући се „аустријском“ (земунском) страном дуж Саве пошао ка Доњем граду. И тада као рањеној птици — моноплану је отпа-ло крило. Са двадесет метара Русјан је полетео ка земљи и нестало под бедемом. Нађен је већ на издисицу испод сирсканог апарата и постао прва жртва нашег ваздухопловства.

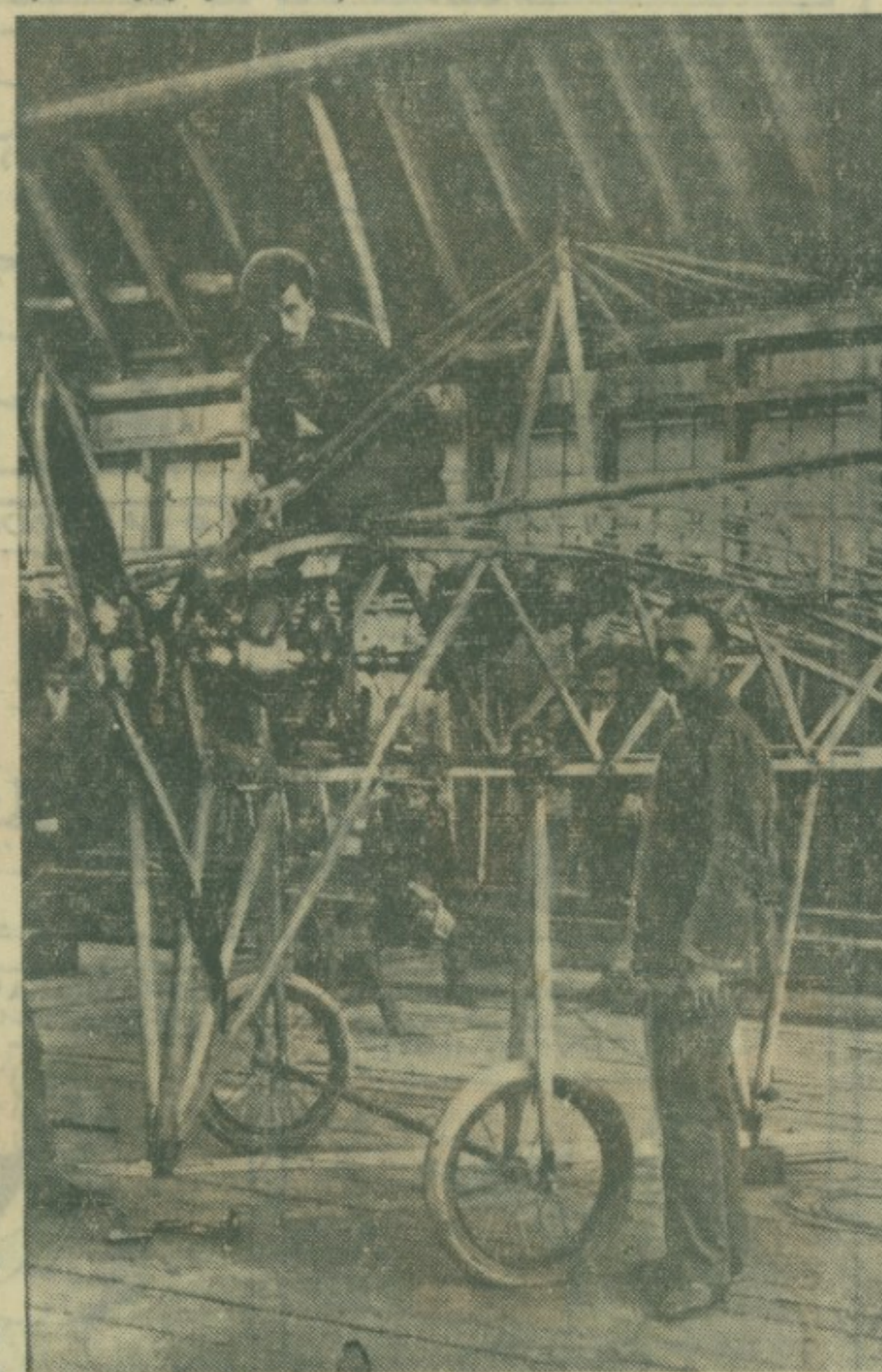
У СЕДМОЈ ПОБЕДИ

Са фудбалерима Београдског спорт клуба Бошко Петровић је сти гао до Париза. Одатле се брзо пребацио у Штанију која је још од јула 1936 крварила у грађанском рату. „Глоријоси“, како је из милоште називано шпанско републиканско ваздухопловство, били су потребни јунаци а Петровић је горео од жеље да им помогне. Постао је Фернадез Гарсија, и о његовим су подвизима писале све европске новине, јер је он имао највише победа. У сукобу његове ескадриле ловаца са масом фашистичких бомбардера, 18 јула 1937 године, у седмој победи, док је обарао један „Фијат“ ка земљи, спустио се сувише ниско. У снажном замаху да би се поново винуо у борбу поломила су му се крила.

„РАКЕТЛЕ“

Сви светски стручњаци по мињу 8 октобар 1806 године као дан када су први пут употребљене ракете као оружје. Тада су Енглези напали француску луку Булоњ. Међутим прота Матија Ненадовић у својим мемоарима пише да је он лично ишао у Беч код „императора Франца“ и добио хиљаду „ракетли“ које су српски устаници употребљивали „месеца јунија“ (три месеца раније!) 1806 приликом напада на опкољени Шабач.

БРАЋА РУСЈАН ГРАДЕ МОНОПЛАН „РУСЈАН—МЕРЧЕП“ У ЗАГРЕБУ 1910 ГОДИНЕ.

КРАУЛ

ШПАНСКИ СТИЛ

ПРСНИ СТИЛ

Пре 80 година пливање као спорт још није постојало. Може се слободно рећи да се за пливање у цивилизованим народима готово није ни анало јер нико без велике невоље није пливао. Бацати се у отворено море или реку претстављало је велику смелост а систематско пливање се искључиво гајило као војна потреба. У воду се шло по наређењу војног старешине јер је пливање сматрано неопходном вештом за физичко и морално очвршћавање војника. Пливање се по команди „Један, два, три... један, два, три...“ отсечним покретима руку и ногу, као што се данас маршира.

На првим купалиштима која су се појавила пред крај прошлог века пливало се само прсним стилем, уобичајеним код војске. Било је потребно да прође много времена да би обичан човек престао да сматра пливање као војну и у неку руку казнену меру, јер се знало да су старешине често кажњавале војнике за недисциплину — пливањем!

Прво пливачко такмичење организовано је 1876 године у једном басену у Берлину. Победник на сто метара постигао је време од 95 секунди. Званично такмичење је одржано 1890 године али време није било нимало боље од оног пре 25 година. Тек после четири године Немац Еуген Волф је смањено овај светски рекорд на 91 секунду и изазвао одушевљење међу ретким спортистима. На првој Олимпијади 1896 године у Атини Мађар Алфред Хајош постигао је „фантастично“ време од 82,2 секунда и зато проглашен за ненадмашног пливача.

Захваљујући Британцу Трациону, по струци механичару, овај рекорд је убрзо био премашен и стално су се ређали нови. Стил познат под име-

Историја светског рекорда на 100 метара и доживљаји најбржих пливача света. Хавајски принц, олимпијски победник и творац модерног краула био је учитељ Вајсмилера

ном Трацион прсним стилем, створио је он сам приликом једног свог службеног путовања по Јужној Америци, пажљиво посматрајући како пливају Индијанци. А они су изабавали руке напред, изван воде, као у краулу и ногама правили маказе. Када се вратио у Енглеску Трацион је потукао све светске рекорде у брзини пливања.

Овај начин пливања усвојио је и Американац Данијелс и 1906 године постигао време — 73 секунде. Али даље се није могло јер су правила у то време била врло строга. Успех пливача оцењиван је не само по брзини његовог пливања већ, као код смучарских скокова, и по стилу. Од пливача се захтевало да све време држи главу изван воде, да не гледа ни лево ни десно а рад ногу је морао да буде усклађен са покретима руку али без пенушања воде. После дугих разматрања ова су се правила укинула, а остало је само да пливачи праве истовремене покрете рукама и ногама.

Трацион бочни стил с покретима једне руке као за краул а друге као при прсном пливању уз интензивни рад ногу примљен је брзо у Европи и сматран последњом речју пливачке технике — све до августа 1906 године када се на шампионату Немачке у Хамбургу догодило ново чудо.

На старту су се појавили мајстори старог континента: Немци, Енглези и Мађари и — један неупадљиви и скромни Аустралијанац. На знак за старт сви су се бацили у воду и одмах затим изронили на површину осим једног —

ПЛИВАЧКИ РЕКОРДИ

Аустралијанца Хелија. Док су сви савесно пливали на боку, Аустралијанац је тек после десетак метара изронио окружен пенушавим таласима који су настали услед кружног кретања ногу кроз воду. Изгледало је као да уместо ногу има елису која покреће тело напред. Његова глава се за све време такмичења видела на површини само неколико пута а стално била под водом. Овим начином пливања, још невиђеним у Европи, коме је Хели дао име краул-струкоу светски рекорд је побољшан за близу шест секунди. Хели је „школу пливања“ изучио од Полинежана. Не-

колико пута он је сам поправљао свој рекорд и снизио га на 65,6 секунди. Тек на Олимпијским играма у Стокхолму Хелијев рекорд је оборен. Овог пута јунак на најкраћој пливачкој стази био је хавајски принц из Хонолулуа Каханамоку. Он је много мање него Хели удварао ногама, држао је главу изнад воде тако да су му очи вилеле над површином и дисао при сваком завеслају рукама. Таквим хармоничним стилем он је постигао резултат од 63,3 секунда. За 30 година светски рекорд у пливању на сто метара смањен је за — 30 секунди.

Занимљива је историја овог рекорда. Када су Американци 1897 године окупирани Хаваје били су задивљени изванредно брзим пливањем њихових становника чији су стил прозвали „псеће пливање“. Американци су окупили најбоље пливаче и између свих као најбржег изабрали принца и послали га као свог претставника на Олимпијаду у Стокхолму. Каханамоку је после још усавршио свој стил и постигао за оно време фантастичан резултат од 60,4 секунди.

На олимпијској трци на сто метара у Паризу победио га је његов ђак Џони Вајсмилер, доцнији Тарзан. Имао је време од 59 секунди, што је на следећој Олимпијади 1928 године побољшао још за четири десетине секунде. Тек на Олимпијади у Лос Анђелосу 1932 године појавили су се Јанаци први пут као ривали у пливању и млади Мијасак, прозван „жути ђаво“, потукао је Вајсмилера за четири десетине секунда.

Велико изненађење на олимпијским играма у Берлину 1936 године претстављала је победа Мађара Ференца Чика који је постигао време од 57,6 секунди а готово у исто време Американац Фик препливао је 100 метара за 56,6 секунди и поставио нов рекорд. Најзад, у Мелбурну, пре четири године Аустралијанац Џон Хенрикс скратио је време на — 55,4 секунди и добио златну медаљу. Било је потребно 80 година да би се рекорд на сто метара смањено за 40 секунди.

АЊЕНЕ „ЦОКОЛИ“

Становници Каприја неће више смети да носе тамо уобичајену дрвену обућу „цоколи“. Многи туристи су се жалили да им мир на годишњем одмору ремети клопаране тих дрвњака по каменој калдрми, па је председник општине Карло Федерико одредио казну од 5.000 лира за сваког ко се огрешни о забрану.

ЈЕДНООБРАЗНО

Да би се избегло мешање истих географских назива у разним земљама, комитет експерата Уједињених нација сматра да би требало спровести њихово уједначавање. Зато предлажу да се сазове конференција на којој би се претставници свих нација споразумели о изради једне међународне географске карте на којој би имена земља, градова и река била једнообразно исписана.

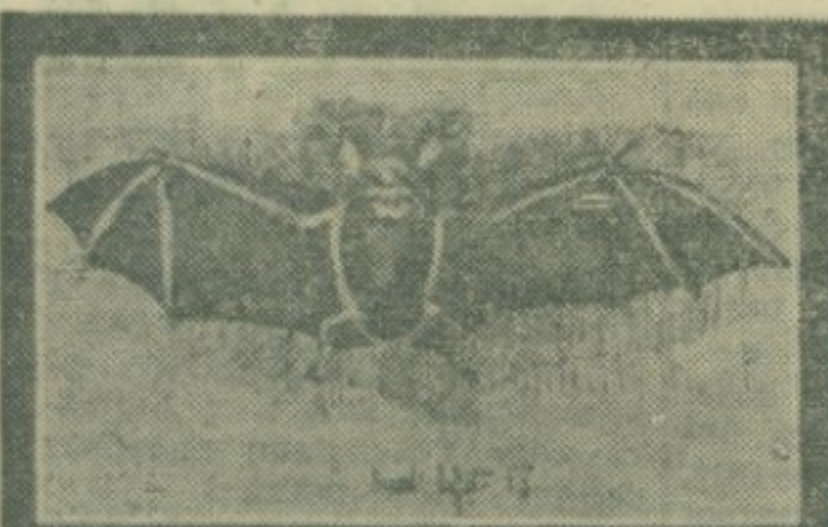
„СЕЉИВА ШКОЛА“

Нова насеља у сваком граду изискују и нове школе. Штутгарт у Немачкој изгледа да је нашао решење за то. Према плановима двојице швајцарских архитеката конструисана је права али покретна школа која може да се преноси и поставља управо тамо где је потребна. Ова „сељива“ школа, дуга 46 метара а широка 8,50 метара, састоји се од 4 учионице, просторије за учитеља, једне оставе за школски прибор и осталог. Делови су монтажни и лако се постављају на темељ са бетонским оквиром. Помоћу шрафова се припоје остали делови један за други. Зграда не пропушта влагу и у њој је удобно као и у свакој добро сagraђеној кући.

АУТОБУС „ШПАРГЛА“

Аутобус бр. 22, који везује Страсбург на француској страни Рајне, и Кел на немачкој обали, нико од грађана не зове бројем. Французи га називају „ананас“, а немачки путници „шпаргла“. Зашто? Зато што се Французи тим аутобусом служе да би у Немачкој купили ананас који су тамо упола јефтинији, а Немци се њиме користе кад носе кући шпаргле којима је у Француској цена упо-

Од преисторије
до данашњих
дана...

ФАЛСИФИКАТИ У УМЕТНОСТИ

Већ је преисториски човек подражавао цртеже којима су незнани уметници били у красили зидове пећина. То доказују чувени цртежи мамута из Комбарела у Дордоњи необично слични онима из пећине Три Брата у Аријежу. „Уметници“ подражавања који наравно само слепо и вешто имитирају стила и начин рада правог уметника на кога се угледају у сликарству, архитектури, керамици, позлатарству и скулптури све су многобројнији уколико се ближимо нашем времену.

У доба Ренесансе је талент младих уметника оцењиван по вештини којом подражавају дела великих мајстора. У томе се отишло тако далеко да су причеви и папе живи бодрили фалсификаторе. Андреа дел Сарта поручио је да му се изради верна копија слике папе Леона X од Рафаела.

Изгледа да је Дирер био први који се побунио против подражавања његових дела. Почетком 1502 године он је чак поднео судску тужбу против неког Жерома из Франкфурта који је фалсификовао његову Апокалипсу, а 1505 против Марк Антонија Рајмондија који је репродуковао неке његове цртеже са потписима. Ови први покушаји одбране ауторског права нису наишли на симпатије јавности и власти, па чак ни уметника тога времена.

Рубенс и Рембрант су имали нарочити атеље где су њихови ученици подражавали дела својих учитеља, а Веласкес је чак овластио свог зета да копира његове слике. Покушаји Клода Лорена у Француској да заштити своје уметничко право нису имали много успеха.

Тек је 1791 године донет први закон о заштити ауторског права. Свако подражавања дела уметника који је умро пре мање од 50 година или је још у животу, забрањено је.

Подражаваоци су брзо изједначени са фалсификаторима али ипак је сваки значајнији сликар био окружен читавом плејадом подражавања. Познати су Ватоови „са телити“ а Фрагонара је са пуно љубави копирао његова снаха Маргарита Жерар. Такође се зна да је Валери био под толиким утицајем Дега да је остварио дела истоветна његовим. Мало познати Реноаров ученик Лисјен Мињон који је заједно са учитељем радио у Кану, продао је октобра 1919 године у Паризу неког њујоршком антиквару неколико десетина својих уља и пастела који су необично потсећали на Реноара. Већ у јануару 1920 године појавиле су се све те слике на распродаји галерије Андерсон у Њујорку са Реноаровим потписом и постигле велики успех.

Па ипак, све ово још нису фалсификати већ дела ученика који су само подражавали своје учитеље. Прва жртва правих фалсификата био је студент медицине Луис де Хубер из Хербилоиса. У време великих ископавања у Вирцбургу 1725 године он је поручио неким младим људима који су ту радили да и за његов рачун пронађу неке старине. Пошто их је издано награђивао они никако ни су престајали да задовољавају његову жудњу за преистојским реткостима. Тако је накупио око 2000 извајаних животиња, инсеката, разних чудовишта. Назвао је своју збирку „инколити“ и написао студију о њој. Стручњаци су после утврдили да су све то били само вешти фалсификати младих подвалаца.

Познат је случај француског земљорадника из Сен Жиста на Лоари који је 1937 године за време орања своје њиве запово плугом за диван женски кип коме су недостајали лева рука, десна шака и нос. Експерти су се одмах одушевили, назвали је новом Афродитом, уврстили у ред уметничких дела из грчко-римске епохе и по лепоти је поредили су Милоском Венером. Сва штампа је писала о открићу. Неочекивано се јавио неки италијански вајар Франческо Кремонезе из Вилара у Лоари који је изјавио да је он направио кип. Нико му није поверовао и тек кад је показао подомењене делове које је сачувао и једну младу Пољкињу која је била његов модел одушевљене је спласло. Кип је сам закопао 1933 године.

Лувр је 1896 године откупио по огромној цени једну источњачку златну митру те шку 443 грама. Говорило се да је она нађена у тресетишту Крима и да ју је сенат и народ Олбије у Грчкој понудио скитском краљу Сајтафарнесу. Уствари, тек знатно касније се сазнало да је то дупликат који је направио 1850 године неки Рус Рушомовски.

Када је 1948 године одлучено да се рестаурирају фреске цркве Свете Марија у Либеку, посао је поверен предузимачу Дитриху Феју који је ангажовао неког рестауратора Малската. Радови су трајали све до лета 1951 а 2 септембра те године, приликом седамдесетогодишњице постављања првог камена цркве, одржана је велика свечаност којој су присуствовале многе виђене званице. Сви су се дивили мајсторски оживљеним фрескама и хвалили рестауратора. Издате су и марке са сликама фресака. Све би се завршило у најбољем реду и покољења би се дивила „средњовековним“ фрескама да самог рестауратора није почела да мори савест. Тајну је прво поверио своје паролу а затим су сазнале и власти. Нико у првом тренутку није поверовао да је фреске он први уместо да их рестаурира. Извршена су испитавања. Касније је утврђено да је он сликао и „древне“ фреске у капели болнице Светог Духа и цркви Свете Катарине у Либеку. Као модел за малону послужила му је Марлен Дитрих.

Најчувенији од свих фалсификатора слика је свакако Ван Мегерен из Ларера који је 1945 године оптужен да је Герингу продао Вермерову слику „Прељубница“. Огорчен што вређају његова патриотска осећања и оптужују га да је нацисти продао слику чувеног холандског мајстора, Мегерен је изјавио да је слика уствари фалсификат који је он сам направио. Нико му није поверовао а да би то доказао пред полицијцима је нацртао истоветну слику.

У XIX веку је највише фалсификован француски сликар Коро. Алфред Капи је духовито приметно: — Коро је створио 3000

знао да је сликар Лоренцо ди Креди израдио слику тог италијанског песника он му је приписао и кип. Статуа је одмах као аутентично дело продата једном познатом француском музеју. А пошто му је успела прва подвала Бастијанини је одмах направио копију тог кипа и продао је једном британском музеју.

У XIX веку је највише фалсификован француски сликар Коро. Алфред Капи је духовито приметно: — Коро је створио 3000

оригинал
*
ТУЛУЗ — ЛОТРЕК
*
фалсификат

слика а само у Америци их је продато 10.000.

Сматра се да у Европи постоји 30.000 Корових слика! Само француски колекционар доктор Жисон има у својој збирци 2.414 Корових дела, од којих су већина фалсификати.

Највише подражаван сликар XX века је Утрило. Пошто вредност његових слика непрестано скаче шпекуланти покушавају да их набаве било по којој цену, било где и без гаранције о пореклу. Мисли се да је Утрило насликао око 2.500 уљаних слика и 1.500 акварела, али готово исто толико фалсификата циркулише на тржишту.

Упркос похвалама највештији фалсификатори не могу да створе савршена „дела“. Помоћу спектрографије се може утврдити старост једне слике а помоћу макрофотографије потези сликаревог потписа и техника његовог рада.

РИБАР И ЦИНИ ЦРТА Н. КРУЉЕВИЋ

Господару, јеси ли ти наредио да овако грубо поступа са мном?

Ево твог непријатеља, пресветли!

Господару, он ти је дао нешто од чега си оздравио... то је учинио само зато да би се касније домогао власти.

Ти си сигурно у праву иди га доведи.

Да, ја. „Алах ми је рекао да вребаш прилику да ме уклониш да би као први безир владао“.

Али зашто бих то учинио? Ја сам задовољан твојом милости!

Ти си то урадио плански да би ми се прво додворио а затим ме убио. Наредићу да ти се одрubi глава.

Ако је тако, господару...

Дозволи ми да ти уклониш подалежни поклон — књигу из које ћеш извући мудру поуку.

Алах ми је сведок да циник добро дело иди и донеси књигу.

Ве вечери мудрац ружан је дуго спремао књигу за свог господара...

СВИФТ И ЛИЦЕМЕРЈЕ

Донатан Свифт, велики енглески хумориста и писац познатог романа „Гуливерова путовања“, био је највећи непријатељ такозваних „друштвених лажи“ и лицемерног претварања. Једног дана нека његова богата познаница позвала га је на ручак. Мада је трпеза била препуна најразноврснијих јела и специјалитета — што Свифт такође није волео — домаћица се стално извињавала говорећи да су јела слабо припремљена. Најзад се Свифту смучило то њено пренемагање.

— Доврага, — бесно ће он домаћици — а зашто се нисте побринули за боља јела? Кад ви сами кажете да је то што ја треба да једем рђаво, онда радије идем кући где ћу бар моћи да поједем једну добру харингу.

Рекавши то, зграби свој шешир и напусти домаћицу.

Само пет драгоценних врста камена постоји данас у свету, а један од њих, најраније познат, вади се из дубина мора и океана. То је природни бисер. Већ песници древних времена га опевају као „сузе анђела“ и као „чудо лепоте посвећено богињи љубави“. Индуси верују да је Кришна први открио бисере — извадио их из морских дубина да би ожигио своју ћерку на дан венчања. Чак и данас бисер је свети драгуљ за жене Индије, и очеви морају на дан њиховог венчања да следе Кришин пример, јер постоји веровање да ако млада није украшена бисерима брак неће бити срећан.

Кинези су још пре 2.300 година пре наше ере прихватили бисере као средство плаћања. Асирска и персиска уметност показују да су њихови племићи и главари носили бисере — чак и у брадама. Према забелешкама историчара, Клеопатра да би у настраностима превазишла Марка Антонија на једном банкету, приређеном у његову част, скинула је једну од прекрасних мишјуша растопила је у вино и попила. Наравно, ово је примљено с великом резервом јер се бисер не може растопити у вино. Ње на друга мишјуша, кажу историчари, однета је у Рим да би Август преполовио бисер и направно два прстена којима је украсио Праксителову статуу Венере у Партенону.

Бисери су претстављали велику драгоценост и у Византији. Помпејев велики портрет уоквирен је бисерима, а Калигула је њима украшавао своје шпеле. Шлем Константина Великог био је препун бисера. Сви црквени предмети Средњег века били су богато украшени бисерима, а до 14 века жене и људи су се њима китили да би показали колико вреде. Ако се само погледају портрети Медичија, Хабзбурга, Боргеза, Тјудора и Стјуарта видеће се велика популарност бисера у то доба. Данас, мада они немају такав „углед“ као некада, жене светских богаташа још сматрају да су им бисерне огрлице основни део накита, па их ванредно фини и скупоцене, већ вековима наслеђују на дан венчања од својих мајки. Други, кроз историју познати бисери, још се могу видети у музејима широм света и у неким познатијим колекцијама.

Стварање зрна бисера није брзо „рађање“. Напротив, то је дуг процес при коме бисерна шкољка аутоматски облаже супстанцом седефа неки микроскопски ситан предмет или организам залутао у њено тело. Уколико се излучивање супстанце око организма настави дужи, ствара се слој за слојем све док бисер потпуно не „одрасте“. Најблиставији бисери створени су од најтањих слојева а боја им је

иста као и боја унутарње стране љуштуре. Постоје многе приче о бисерима нађеним у остригама, али они су дебелокорни, без лепоте и без вредности. Бисери се налазе у готово свим бојама — ружичастој, бledoжutoј, крем, белој, сивој, бронзаној, црној, у свим пастелним нијансама жутог, љубичастог, наранџастог, смеђег, плавог или зеленог, увек према боји унутарње стране љуштуре. Нико не може да објасни зашто су бисери из појединих делова света претежно једне боје, али је савим извесно да температура, минерални састојци воде и храна утичу на боју и саме шкољке и бисера у њој.

И облик бисера углавном зависи од положаја самог зрна песка или организма у унутрашњости шкољке. Најлепша али најређа су округла и крушкаста зрна. Потребно је да се претраже светска тржишта бисера да би се пронашла иста зрна по боји, облику и величини за једну огрлицу и одговарајући крушкасти пар за мишјуше.

Бисерне шкољке достижу потпун развој крајем четврте године, али им љуштуре деблају још две године. За ово време бисери расту најбрже. Шкољка после шесте године угине. Йуштуре се отвори, а њена садржина ишчезне у мору. колико је ретких и драгоцених бисера пропало на овај начин! Ловци бисера остављају шкољке на својим лежиштима што је могуће дуже да би бисер био што већи али на тај начин рескирају да их заувек изгубе.

Велике бисерне шкољке живе, бронзане или црне боје налазе се у водама Аустралије и Таитија. Лепо бисери се такође налазе и у водама Индије, Цејлона, Јужне Калифорније, Панама, Филипина и Венецуеле. Међутим, најскупоценији бисери су они у Персиском Заливу, недалеко од Бахреинских Острва. Одатле

су их вадиле још древни Грци, затим Португалци у 16 веку, а нешто доцније прибрежна арапска племена која су то право временом сасвим присвојила. Опасан и мучан посао проналажења и вађења бисерних шкољки обавља се и данас у Персиском Заливу на исти начин као од памтивека — рониоци се без маске спуштају

у велике морске дубине. Уроњеници се отискују на море за време пуне сезоне — од априла до новембра, у необичним рибарским чамцима. У то доба године вода је мирна и топла. Рониоци имају на прстима само кожане навлаке да би се заштитили од посекотина док чупају љуштуре испод стена. Из чамца се спуштају конопцима с привеза-

ним камењем, а на трбуху носе корпе за сакупљање љуштуре. Под водом остају око два минута, заткад и дуже, излажући се опасности да оглуве од јаког притиска воде или да страдају у сусрету са морским непријатељима: октоподима, ајкулама...

По завршетку сезоне лова, арапске поглавице односе бисере у Бомбај где их продају, али су веома неповерљиви према странцима, нарочито белим људима. Свако зрно се посебно испитује на длану и процењује његова вредност.

Округли бисери за огрлице обично се буше у Бомбају, али тај посао обављају веома искусни мајстори јер вредност бисера расте уколико је рупица мања. Зато се данас то обавља на начин стар преко 3.000 година. Бисери се затим отпремају на западна тржишта: у Париз, Лондон и Њујорк, где их трговци препродају јувелирима.

Двадесетих година овог века започела је производња вештачких бисера. Ову индустрију организовао је Јапацац Микимото. На вештачки начин се убацује у шкољку неко средство које ће изазвати излучивање супстанце. Том приликом се убригава и жељена боја. Временом ће се она ипак променити, што код природних бисера није случај.

Маколико дијаманата, рубина и сафира носиле жене, проћи ће још доста векова док ово драго камење превазиђе углед природних бисера који су задовољавали таштину жена па и људи у току 4.000 година.

ОБЕЛИСК У ТЕКСАСУ

Моументални споменик у Тексасу подигнут је у знак сећања на велику битку за независност код Сан Хацинта коју Тексашани сматрају својим Термопилама.

Витки обелиск висок близу 200 метара обележава место битке која је трајала свега двадесетак минута. За то време се 910 Тексашана борило под командом славног генерала Сам Хјустона против близу 1600 Мексиканаца. Поклицима „Сетите се Алама и Голиада“, места ранијих битака, они су опомињали Мексиканце који су овог пута на бојном пољу оставили 630 мртвих, 208 рањених и 730 заробљених.

Њихови генерали Санта Ана и Кос су заробљени, а три друга генерала убијена. Борци државе „усамљене звезде“, како се Тексас назива, имали су само девет мртвих и тридесетак лакше рањених. Битка је донела независност Тексасу и обезбедила му прикључење Сједињеним Државама Америке.

Историчари су записали да је тога дана при заласку сунца Мексико изгубио милион квадратних миља река, равница и планина. Уствари, губитак је још много већи него што је означено.

Брзим лифтом посетиоци се пењу до врха обелиска одакле се као на длану пружа бојиште на коме су поражени Мексиканци.

СИЛОМ ОДВЕДЕН ПРЕМА РОМАНУ Р.Л. СТИВЕНСОНА

ПРЕКО ШКОТСКОГ ГОРЉА ВОЗНИЦИ ЕНГЛЕСКОГ КРАЉА ЧОРВА ГОНЕ ЈЕДНОГ ВЕРНОГ ПРИСТАЛИЦУ ПРИНЦА ЧАРЛИЈА...

У ЈЕДНОМ СУМОРНОМ ЗАМКУ ЈЕДАН ЗАО СТАРАЦ УЖИВА У СВОЈОЈ УЖАСНОЈ ПОБЕДИ...

ХО-ХО! САД ВИШЕ НЕЋЕ БИТИ РАСПРАВЉАЊА КО ЈЕ ГОСПОДАР КУКЕ ОД ШОСА!

ЈЕДАН ЈЕДРЕЊАК ПЛОВИ ПРЕМА АМЕРИЦИ НОСЕЈИ ЈЕДНОГ ОЧАЈНОГ ЗАРОбЉЕНИКА

ЈЕДРЕЊАК, КОВЕНАНТ* НА СВОМ ПУТУ ЗА АМЕРИКУ ПРОЛАЗИ ИЗМЕЂУ ГРЕБЕНОВА НА ЗАПАДНОЈ ОБАЛИ ШКОТСКЕ...

НА БРОДУ 17-ГОДИШЊИ ДАВИД ВАЛФОР, ОДВЕТ ПО НАРЕЂЕЊУ ЊЕГОВОГ СТРИЦА ЕБЕНЗЕРА ДА БИ НА КАРОЛИНСКИМ ОСТРВИМА БИО ПРОДАТ КАО РОБ, СПРЕМА СЕ ДА ПОБЕГНЕ...

ЈА... ДА САМ СПРЕМАН, ГОСПОДИНЕ!

ЈЕДИНИ ДАВИДОВ ПРИЈАТЕЉ НА БРОДУ ЈЕ АЛЕН БРЕК СТУАРТ, ПРОГОНЉЕНИ ВОЂ ШКОТСКИХ ПОВУЊЕНИКА...

ХРАВАР СИ ТИ МОМАК, ДЕВИ!

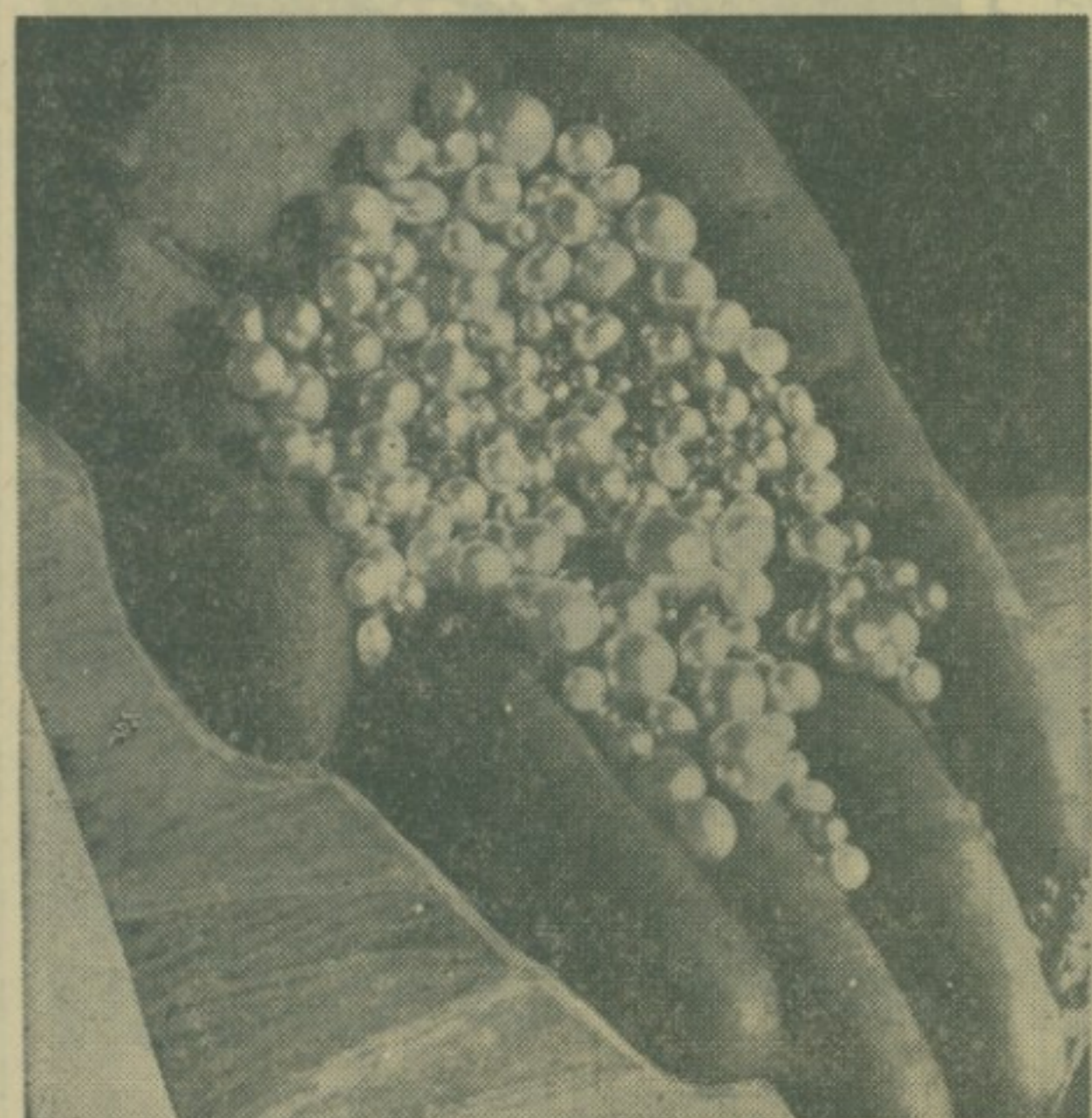
СВИРЕПИ КАПЕТАН ХОСИЗОН И ЊЕГОВИ МОРНАРИ... УДЕСИМО МИ ЊИХ ДВОЈИЦУ...!

У ТРВНУТКУ КАД СУ СЕ СПРЕМАЛИ ДА НАПАДНУ ДВОЈИЦУ ПРИЈАТЕЉА, ЈЕДРЕЊАК ЈЕ НАЛЕТЕО НА ГРЕБЕН...

ПРОМАН ТАЛАС ЗАПЛОСНУО ДЕ ПАЛУБУ...

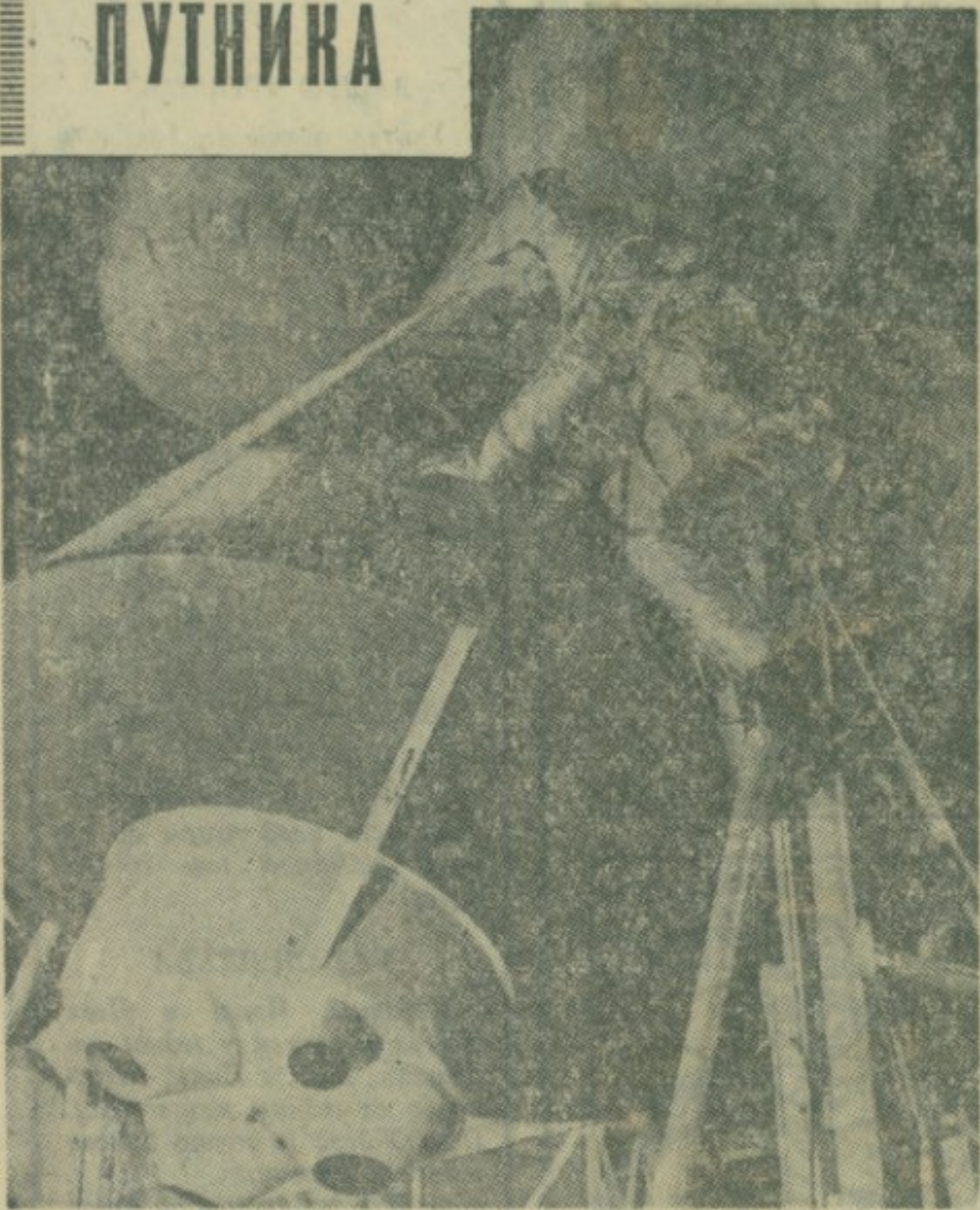
...И СВЕ ЈУДЕ БАЦИО У МОРЕ...

НАТРАДАЛИ СЕ ОЧАЈНИЦИ БОРЕ У ТАЛАСИМА...

НА ДЛАНУ ЈЕДНОГ ИРАНЦА, ТРГОВЦА БИСЕРОМ, НАЛАЗИ СЕ ГОДИШЊИ ЛОВ ПРИРОДНИХ БИСЕРА У ВРЕДНОСТИ НЕКОЛИКО МИЛИОНА ДОЛАРА.

КАБИНА ЗА КОСМИЧКОГ ПУТНИКА

Доносимо први званично о- у правцу Марса. Кабина се добри снимак макете америчке кабине за путника који треба да одлети у космос у свемир првог Америкаца.

Гали значите?

ЕЛЕКТРОНСКА ПОДЗЕМНА ЖЕЛЕЗНИЦА

Хамбург ће кроз две године први у свету имати под земну железницу снабдевену најсавременијим електронским уређајима. Електричном локомотивом управљаће работи. Људи ће вршити са-

мо надзор над њиховим радом.

Оваква потпуна аутоматизација саобраћаја на свим линијама подземне железнице донеће побољшање саобраћаја за десет до петнаест процената. Електронски мозак ће управљати читавим саобраћајем а путницима ће бити обезбеђена највећа сигурност приликом вожње.

ЈОШ ЈЕДНО НОВО СРЕДСТВО ЗА ПИЈАНЦЕ

Једна западнонемачка фирма произвела је веома једноставно средство да би се утврдило да ли је неко пијан и колико. На првом месту ово је корисно за возаче. Довољно је само да се дуне у једну пластичну кесицу у којој се налазе кристали натријума и калијум бихромата. Уколико је возач пио, кристали се одмах обоје, на тај начин се утврђује да ли је пио али и колики се проценат алкохола налази у његовој крви.

Ускоро ће ове „тест-кесице“ бити испробане и у Француској, која је позната по великој потрошњи алкохола.

НОВИ ПЕНИЦИЛИН

Недавно је пронађена нова врста пеницилина у таблетама. Дејство му је двојструко јаче од садашњег, а делује на многе бактерије које су досад биле премајне му отпорне. Засад је у фази клиничких огледа а када они буду завршени нови пеницилин ће се у Великој Британији продавати под називом „броксил“ а у Сједињеним Државама као „синелин“.

Он жели

На овом „орнитоптеру“ са два огромна крила, као у орла, лондонски вајар Хартман жели да полети у висине. Две године он гради ову своју летилицу са птичјим крилима. Утрошио је више од 30.000 марака. Идеја да се помоћу птичјих крила полети стара је колико Икар и Дедал. Досад су се сви овакви покушаји изјавили, али Хартман тврди да ће он са својим „орнитоптером“ ипак полетети.

Суд у Минхену је недавно казнио затвором једног младог возача због ометања саобраћаја. Приликом хапшења утврђено је да није попио ни тунку алкохола али се открило да је попио 17 боца неког напитка који садржи кофеин. Суд је дошао до закључка да је прекомерно уживање пића са кофеином може да буде исто толико опасно као и употреба алкохола. Остаје још само да лекари кажу последњу реч.

„АКУСТИЧНЕ“ СТОЛИЦЕ

Проблем акустичности је један од најтежих задатака архитеката који граде веће или мање концертне дворане. По мишљењу једног стручњака у великом броју случајева за неуспех концерта већу кривицу носе архитекти него извођачи. За-

нимљиво је да овај стручњак сматра да облик концертне дворане, њени сводови и материјал којим је обложена не играју готово никакву улогу, већ да је за акустичност дворане најважнији распоред седишта. После многих опита он је успео да нађе распоред седишта који најбоље одговара законима акустике. Али, ни то није довољно: из акустичних разлога веома је важно да сва седишта буду — заузета.

НОВА АТОМСКА ТЕЖИНА

Новим, прецизнијим проучавањем у Националном Бироу за стандарде у Сједињеним Државама утврђено је да атомска тежина сребра износи 107,873 а не 107,880, како се досад рачунало.

КАО КОЦКА ШЕЋЕРА

Недавно је конструисан радиопријемник као коцка шећера. Сићушни електротехнички елементи употребљени за њега названи су „микромодули“.

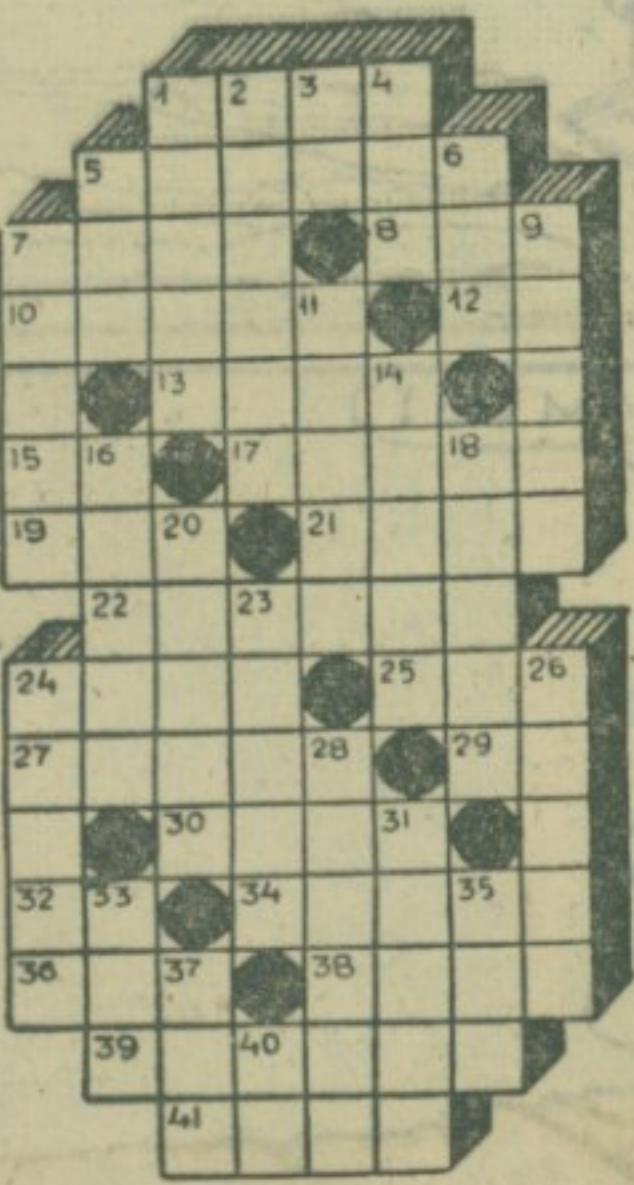
НЕОБИЧАН КОЛОВОЗ

Од месеца октобра па све до пролећа река Витима у Сибиру је замрзнута. Преко њене дебеле ледене коре несметано се обавља прави „друмски“ саобраћај. Не прелазе преко овог „коловоза“ само саонице него и путнички аутомобили и најтежи камјони. Саобраћај је чак веома жив јер се огромне количине рудног блага у овом подручју копају и на температури од 50 степени испод нуле.

Водоравно: 1) држава у Индокини; 5) пристаниште у Мароку; 7) област у Енглеској; 8) део терација; 10) северни јелен; 12) два сугласника; 13) канал за наводњавање у Средњој Азији; 15) немачки предлог; 17) група острва у Атлантском Океану; 19) страна мушко име; 21) пркос; 22) врста јаког ветра; 24) наша река; 25) индустријска област у Западној Европи; 27) име глумице Вали; 29) сугласник и самогласник; 30) географска карта; 32) иницијали савременог хрватског песника („Сребрна песта“); 34) наша планина; 35) престоница старе Арголиде; 38) ислужени коњ; 39) наша река; 41) грчко слово.

Усправно: 1) стадијум у развину инсеката; 2) град у Турској; 3) скраћеница за „ове године“; 4) тениски израз; 5) обор; 6) острво на Јадрану; 7) област у Југозападној Кини; 8) град на Јадрану; 11) легендарни старогрчки краљ; 14) геометриско тело; 16) покрајина у Јужноафричкој Унији; 18) руксак; 20) река у Азији; 23) наша река; 24) барски предео под шумом у Сибиру; 26) река у Немачкој; 28) справа; 31) покрајина у Турској; 33) острво на Јадрану; 35) турска титула; 37) припадник источногерманског племена; 40) музичка нота.

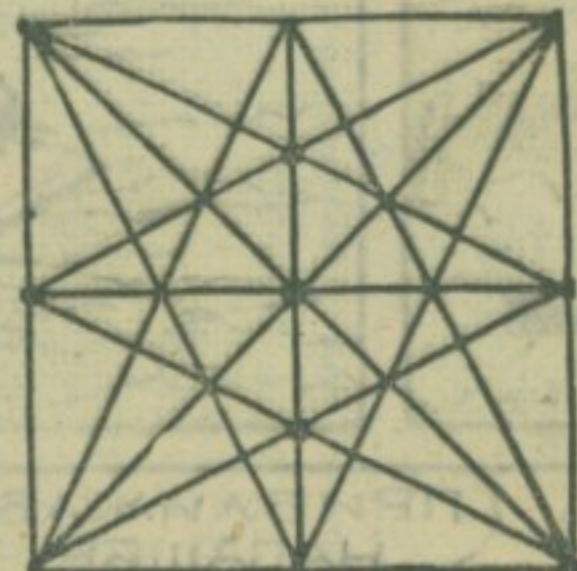

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) блок; 5) престо; 7) Дрина; 8) ср; 10) Риља; 11)сто; 12) име; 13) стри; 14) ма; 15) глава; 16) Торнио; 18) рака; 19) Динара; 21) тањир; 22) нм; 24) враг; 25) аки; 26) аил; 27) атак; 28) рј; 29) Илири; 30) ерела; 32) тока. Усправно: 1) Бриле; 2) Лена; 3) оса; 4) кг; 5) примат; 6) острво; 7) Дрим; 8) Рона; 11) стана; 13) сликар; 15) гранит; 17) орињал; 19) Дарије; 20) Анкара; 21) твор; 23) Мики; 25) Атила; 27) Алек; 29) Иго; 31) рт.

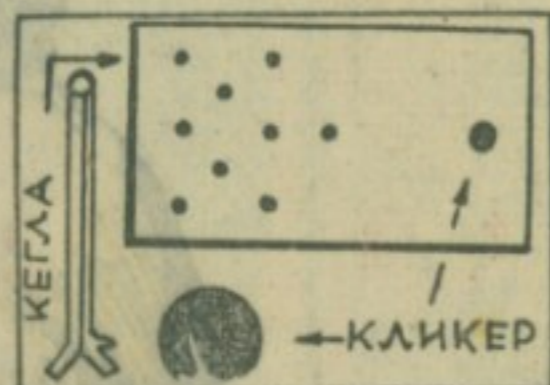
ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

ЗВЕЗДА

У унутрашњости звезде види се девет тачака. На њих поставите исто толико каменчића. Када само шест каменчића преместите на тачке где се секу линије добићете десет линија на којима ће бити по три каменчића. Нађите решење!

КУГЛАЊЕ

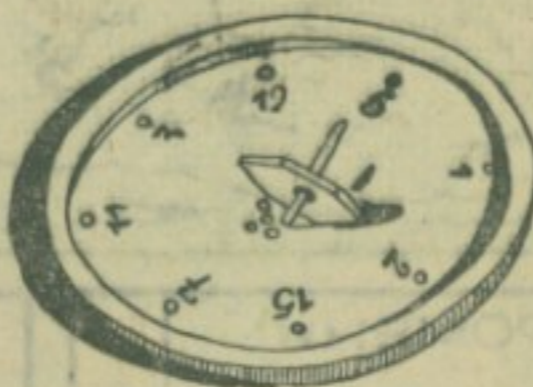
Ако мислите да се не може куглати без великог простора ми ћемо вам показати да то није тачно. Имате ли шибице и кликере? Ако их

имате онда починмо. Расцепите на крају свих девет шибица унакрст и мало раширите да би стајале. Поређајте их по столу али довољно размакнуте да би кликер могао несметано да пролази између њих.

Правила игре? — да оборите што више „кегли“ кликером који треба да има сваки играч. Можете да играте до 20 или више, и ко први обори толико кегли победник је.

РУЛЕТ

Можете ли да од осам бројева са рулетног тањира три пута узмете по три броја и да добијете увек исти збир? Притом наравно, само један број мора да се употреби два пута. Покушајте

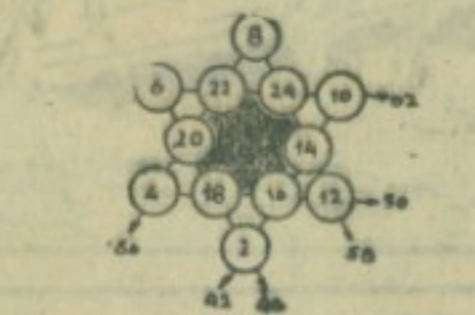
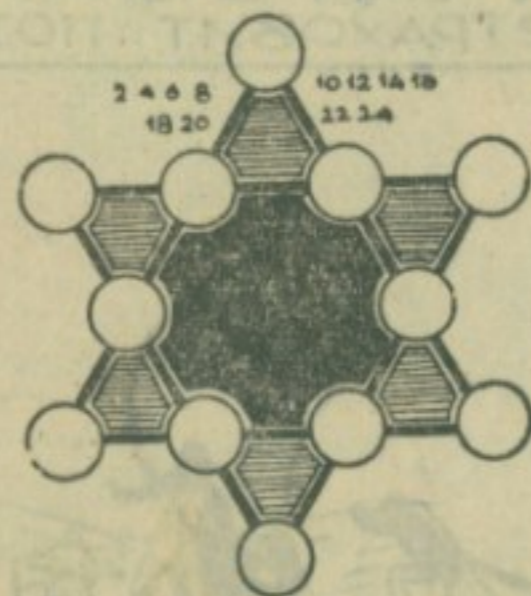

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 0 00

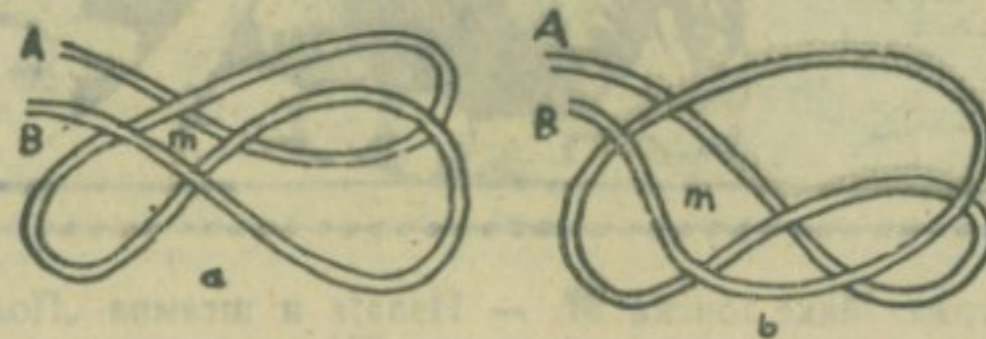
Чаробне петље

Узмите канап дугачак око 2 метра који се може на столу изувјати према фигури „а“. Крајеве А и В држите чврсто палцем и кажипрстом и замолите неког да стави прст на ма коју тачку лука тако да се он не може променити. Готово увек ће бити

ЗАГОНЕТКА СА БРОЈЕВИМА

Имамо парне бројеве од 2 до 24. Ови бројеви се могу тако уписати да у сваком правом реду збирови буду за 4 мањи.

...на олимпијским играма које су 1956 године одржане у Мелбурну, у Аустралији, учествовало је 67 земаља и 3.539 такмичара.

...олимпијске игре у старој Грчкој почињале су олимпијском заклетвом коју су такмичари и судије полагали пред статуом бога Зевса. Такмичари су се заклињали да ће поштовати правила, а судије да ће бити

...слике на зидовима откривене у гробовима у Бени

Хасану, једном селу у Средњем Египту, показују да су Египћани још пре 5000 година знали за готово све рвачке захвате које рвачи употребљавају данас.

...за мачевање се знало у Јапани још пре 4.000 година. Као и бициклизам, и мачевање се могло видети на првим модерним олимпијским играма 1896 године.

...у Канади, колевци модерног хокеја на леду, у почетку су се уместо

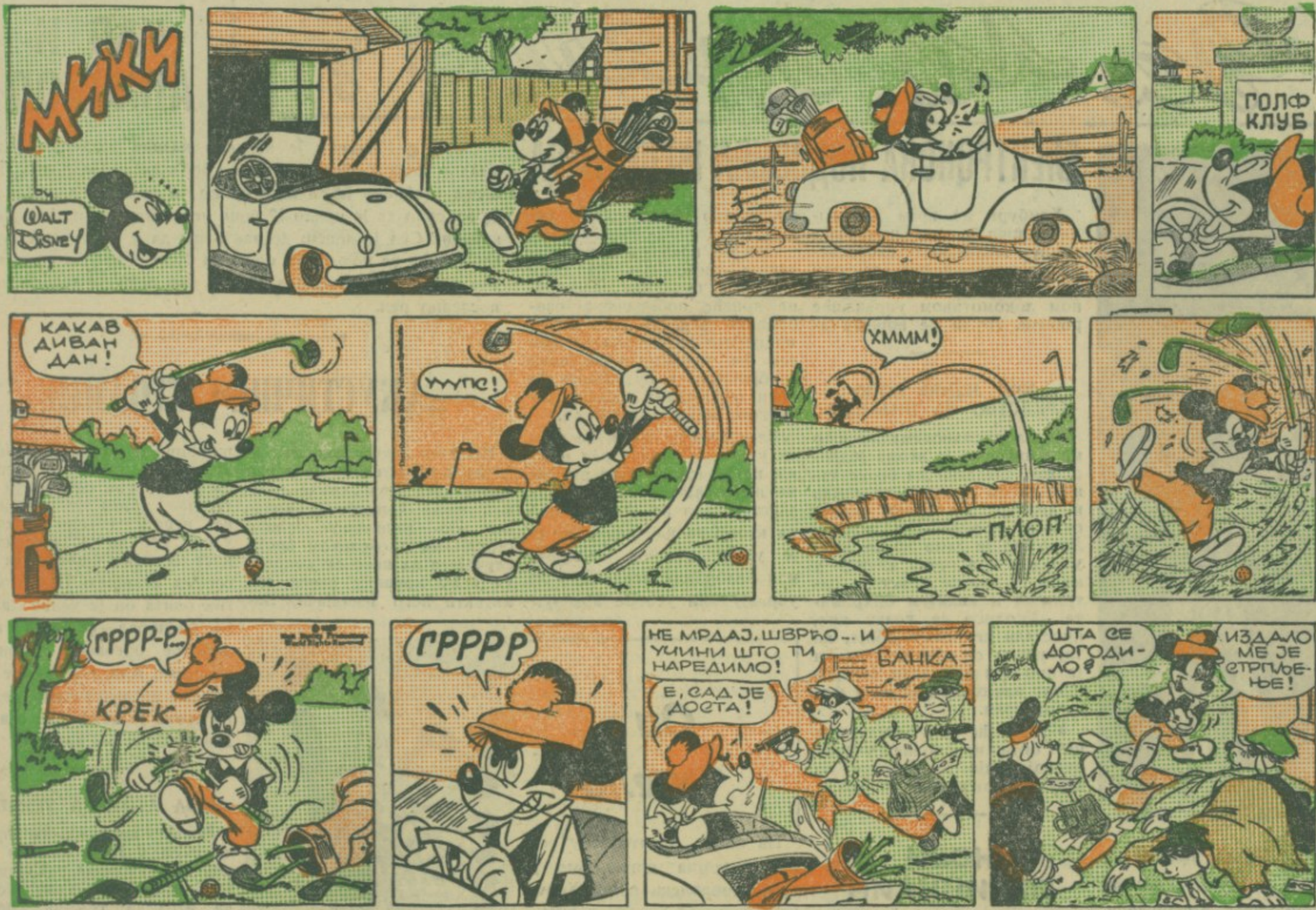

правични. После тога је долазила парада око стадиона у којој су такмичари били груписани према градовима или државама.

... Аргеус, један од славних грчких тркача на дуге стазе, пошто је победио на једним олимпијским играма претрчао је још и пут од Олимпије до Аргоса, што износи око 60 километара, да би о тој победи обавестио своју вереницу.

хокејашких палица употребљавале дршке од метле, па чак и обичне гране.

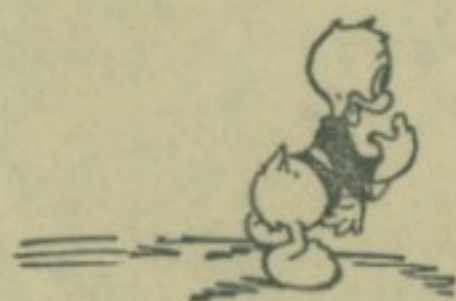
ЗАШТО ГРЕШИМО

Учитељ: Каж ми, Гајо, шта треба да учиним да би ти се погрешка опростила?

Гаја: Морам прво да погрешим

РАСИПНИК

— Рајо, Рајо. Ти си постао расипник. Поједи бутер а хлеб остави, — грди га ујка Паја.

— Не, ја сам јако штедљив. Овај исти хлеб чувам да на њему намажем још једном бутер.

КАД ОН ПЛАЉА

Хорације, Понај и Пера Ждера мезетили у једној кафаници. Док је Понај разговарао са једним познаником, Пера Ждера је журно брисао нешто у јеловнику.

— Шта радиш то? — зачуђено се Хорације.
— Нитта, вечерас морам ја да платим, па из јеловника бришем све што је скуље од пет банки.

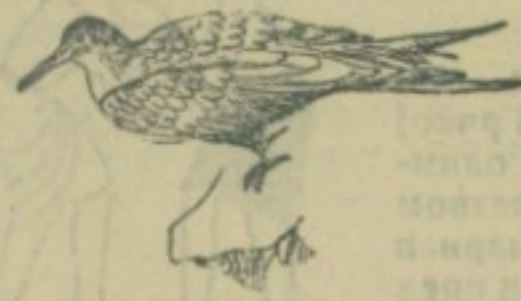
ПИТАЊА од орајчи

Шта је боден?
Шта су брзани?
Како дину морске животиње?
Ко је био мецена Чајковског?
Чија је притока Десна?

ОДГОВОР:

БОДЕН је плитак залив али дубоко заиша у копно. Веома черавна обала бодена настала је потапањем копна у море које испуњава све мервинине.

БРЗАНИ су птице веслачице. Најпознатији је брзан велики (Fregata aquila) са дугим кљуном и замиљеним ре-

пом. Између прстију, при корену, има пловне кожине, а на врховима јаке канџе. Тело му је врло лако јер има шу-пље кости.

МОРСКЕ ЖИВОТИЊЕ дину читавом површином тела, рибе и икргама, а и помоћу својих кр-их нигмената који се задовољавају и најмањом количином кисеоника. Један литар морске воде садржи пет до седам кубних сантиметара кисеоника, а у великим дубинама проценат пада на нулу.

МЕЦЕНА који је Чајковском омогућио независан живот у иностранству била је једна жена, љубитељка његове музике. Велико пријатељство само преко писама и издашне новчане помоћи између Надежде Мех и Чајковског никад се није завршило познанством.

ДЕСНА је притока Дњепра, али се не улива у њега са десне стране као што би се очекивало, него са леве.

ПУТОВАЊЕ У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ ПО ЖИЛУ ВЕРНУ

ПРОВЕРИО САМ НАШЕ РЕВОЛВЕРЕ, А ЗАТИМ СЕ УПЛАШЕНО ЗАГЛЕДАО У БЕСКРАЈНУ ПУЧИНУ...

НАЈЗАД САМ ЗАСПАО... АЛИ, ИЗ СНА МЕ ЈЕ ТРГАО СТРАХОВИТ ПОТРЕС

ХАНС ЈЕ ПОКУШАО ДА ПРОМЕНИ ПРАВАЦ И УМАКНЕ...

ПУТ НАМ ЈЕ ПРЕПРЕЧИЛА ОНА ЦИНОВЕКА КОРЊАЧА... И МОРСКА ЗМИЈА!

ПРИБЛИЖАВАЈУ НАМ СЕ! НАГАШТЕ НАС!

